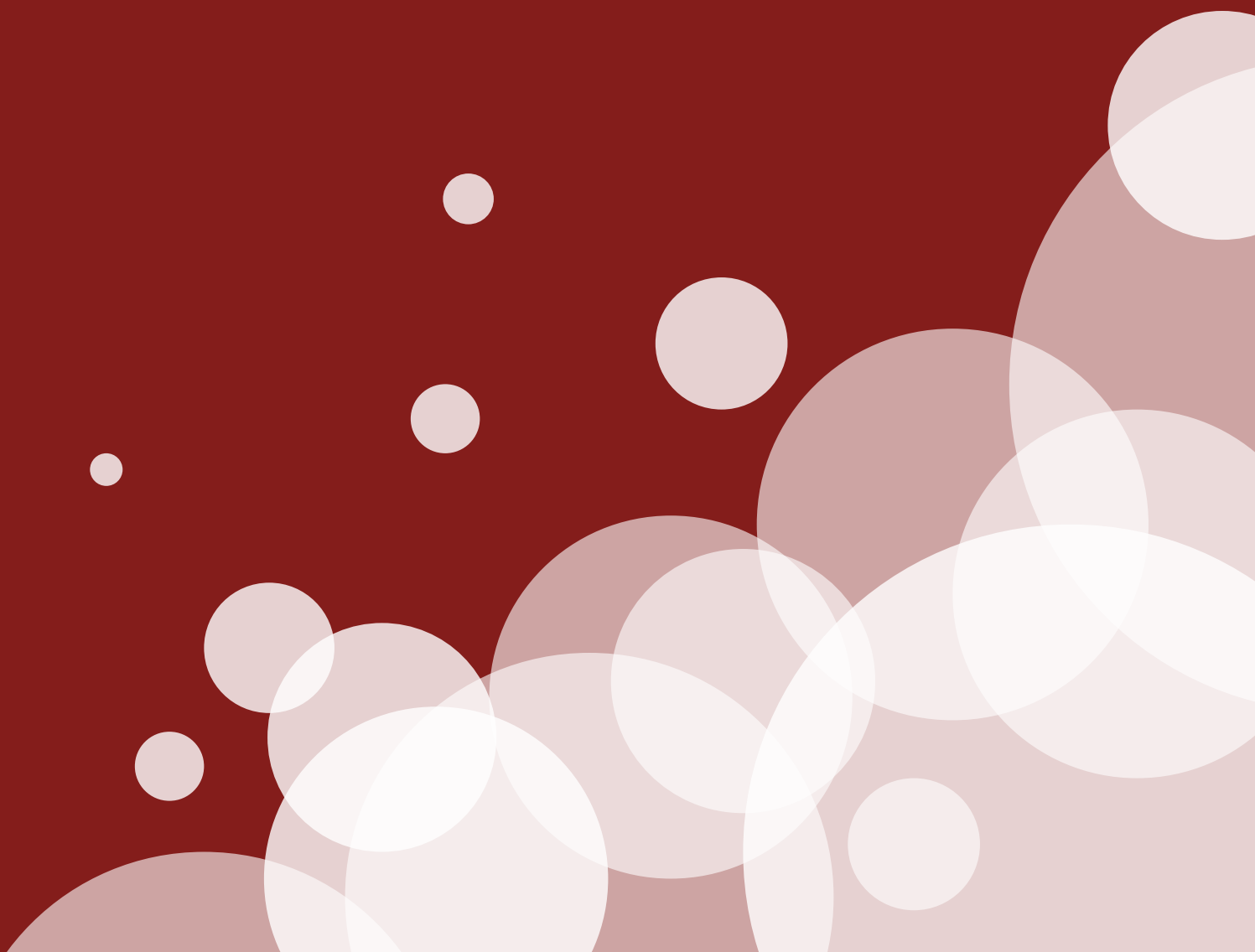

POROČILO O USKLAJENOSTI

NACIONALNIH STANDARDOV, ZAKONODAJE
IN JAVNIH POLITIK S KONVENCIJO SVETA EVROPE
O PREPREČEVANJU IN BOJU PROTI NASILJU NAD
ŽENSKAMI IN NASILJU V DRUŽINI

Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja

Katja Matko

Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja

**Poročilo o usklajenosti nacionalnih standardov,
zakonodaje in javnih politik s Konvencijo Sveta Evrope o preprečevanju
in boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini**

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

343.62(497.4:4)

MATKO, Katja

Poročilo o usklajenosti nacionalnih standardov, zakonodaje in javnih politik s Konvencijo Sveta Evrope o preprečevanju in boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini / Katja Matko. - Ljubljana : Društvo SOS telefon za ženske in otroke - žrtve nasilja, 2015

Vsebuje tudi prevod, tiskan v obratni smeri: Monitoring report on compliance of national standards, legislation and public policies with The Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence

ISBN 978-961-91471-7-7

1. Matko, Katja: Monitoring report on compliance of national standards, legislation and public policies with The Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence
282775808

Poročilo o usklajenosti nacionalnih standardov, zakonodaje in javnih politik s Konvencijo Sveta Evrope o preprečevanju in boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini

Avtorica: Katja Matko

Izdajatelj: Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja

Ljubljana, november 2015

Oblikovanje: Igordesign

Tisk: Print Point

Naklada: 100 izvodov

Razmnoževanje publikacije ni dovoljeno brez pisnega dovoljenja Društva SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja.

DRUŠTVO SOS TELEFON
ZA ŽENSKÉ IN OTROKE - ŽRTVE NASILJA
P. p. 2726, 1001 Ljubljana
Tel.: + 386 1 / 544 35 13, 544 35 14
Faks: + 386 1 / 524 19 93
E-pošta: drustvo-sos@drustvo-sos.si
Spletna stran: <http://www.drustvo-sos.si>

SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja: 080 11 55,
deluje vsak delavnik od 12.00 do 22.00 ure; sobote, nedelje, prazniki od 18.00 do 22.00 ure.

Evropska unija

Publikacija je financirana s finančno podporo Evropske unije. Njena vsebina je izključna odgovornost Društva SOS telefon in nikakor ne more biti razumljena kot da odseva mnenja Evropske unije.

Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja

Poročilo o usklajenosti nacionalnih standardov, zakonodaje in javnih politik s Konvencijo Sveta Evrope o preprečevanju in boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini

Katja Matko

Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja

Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja je bilo ustanovljeno leta 1989 na pobudo feminističnih aktivistk in je bilo prva nevladna organizacija v Sloveniji, specializirana posebej za delo proti nasilju nad ženskami ter pomoč ženskam in otrokom, ki doživljajo nasilje. Smo ženska nevladna, neprofitna in humanitarna organizacija, ki deluje v javnem interesu na področju socialnega varstva in na področju enakih možnosti (statusi, ki jih podeljuje država). Smo tudi prva slovenska nevladna organizacija s statusom na področju enakih možnosti.

Naše poslanstvo je podpirati, svetovati in pomagati ženskam in otrokom, ki so doživljali ali še vedno doživljajo nasilje v svojih družinah in odnosih. Potrebe uporabnic so temeljno izhodišče za naše storitve in naše delo na področju lobiranja in kampanj ozaveščanja. Temeljno izhodišče dela Društva SOS telefon je tudi, da nasilje nad ženskami – čeprav do njega po navadi prihaja v družinah in intimnih odnosih – ni osebna ampak družbena težava, ki korenini v neenaki razporeditvi moči med ženskami in moškimi. Verjamemo, kakor poudarja tudi Deklaracija Združenih narodov o odpravi nasilja nad ženskami, da je nasilje nad ženskami:

- kršitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin žensk, ki omejuje ali izničuje pravice žensk do uživanja teh pravic in svoboščin,
- odraz zgodovinsko neenakih odnosov moči med moškimi in ženskami, ki so pripeljali do nadvlade nad in diskriminacije proti ženskam s strani moških in do preprečitve polnega napredka žensk,
- eden od temeljnih družbenih mehanizmov, s katerim so ženske prisiljene v podrejen položaj v primerjavi z moškimi,
- ovira za doseg enakosti, razvoja in miru.

Seznam kratic in okrajšav

Analiza usklajenosti - Analiza usklajenosti nacionalnih standardov, zakonodaje in javnih politik s Konvencijo Sveta Evrope o preprečevanju in boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini

CoE – Council of Europe (Svet Evrope)

CSD – center za socialno delo

DZ – Državni zbor

EC – European Commission (Evropska komisija)

EU – Evropska unija

EWL – Evropski ženski lobi (European Women's Lobby)

FRA – Agencija Evropske unije za temeljne pravice (European Union Agency for Fundamental Rights)

Istanbulska konvencija – Konvencija Sveta Evrope o preprečevanju in boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini

Konvencija – Konvencija Sveta Evrope o preprečevanju in boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini

MDDSZEM – Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

MIZŠ – Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport

MNZ – Ministrstvo za notranje zadeve

MP – Ministrstvo za pravosodje

MZZ – Ministrstvo za zunanje zadeve

NVO – nevladna organizacija

Obrazložitevno poročilo – Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence (CETS No. 210). Explanatory Report.

Odbor CEDAW – Odbor Združenih narodov za odpravo diskriminacije žensk

(P)ravilnik o sodelovanju organov – Pravilnik o sodelovanju organov ter o delovanju centrov za socialno delo, multidisciplinarnih timov in regijskih služb pri obravnavi nasilja v družini

PIC – Pravno informacijski center nevladnih organizacij

RS – Republika Slovenija

SE – Svet Evrope

ZN – Združeni narodi

ZRSZZ – Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje

Kazalo

UVOD	8
O izvajanju Konvencije	8
Poročilo usklajenosti zakonodaje in javnih politik	12
I. poglavje – namen, opredelitev pojmov, enakost in nediskriminacija, splošne obveznosti	12
3. člen – opredelitve pojmov	12
5. člen — obveznosti države in dolžna skrbnost.....	13
II. poglavje – celostna politika in zbiranje podatkov	14
7. člen – celovita in usklajena politika	14
8. člen – finančni viri	15
9. člen – nevladne organizacije in civilna družba	16
10. člen – usklajevalno telo	16
11. člen – zbiranje podatkov in raziskave	17
III. poglavje – preprečevanje	18
15. člen – usposabljanje strokovnjakov.....	18
16. člen – preventivno delovanje in programi obravnavanja	19
IV. poglavje – zaščita in podpora	20
18. člen – splošne obveznosti.....	20
19. člen – informacije.....	21
20. člen – splošne podporne storitve	22
21. člen – pomoč pri individualnih/skupinskih pritožbah	23
22. člen – strokovne podporne storitve	24
23. člen – zavetišča	24
24. člen – telefonske številke za pomoč	25
25. člen – podpora žrtvam spolnega nasilja	26
26. člen – zaščita in podpora za otroke, priče	26
27. člen – poročanje.....	27
28. člen – poročanje strokovnjakov	28
V. poglavje – materialno pravo	29
29. člen – civilne tožbe in pravna sredstva	29
30. člen – odškodnina.....	29
31. člen – skrbništvo, pravica do stikov in varnost	30
32. člen – civilne posledice prisilnih porok	31

33. člen – psihično nasilje	31
34. člen – zalezovanje	32
35. člen – fizično nasilje.....	33
36. člen – spolno nasilje, vključno s posilstvom	33
37. člen – prisilna poroka	34
38. člen – pohabljenje ženskih spolovil	35
39. člen – prisilna prekinitev nosečnosti in prisilna sterilizacija.....	37
40. člen – spolno nadlegovanje.....	37
41. člen – pomoč ali napeljevanje in poskus	38
42. člen – nesprejemljivo opravičevanje zločinov, vključno z zločini, storjenimi v imenu t. i. »časti«.....	39
43. člen – obravnava kaznivih ravnanj	40
44. člen – pristojnost	40
45. člen – sankcije in ukrepi.....	42
46. člen – obteževalne okoliščine.....	42
47. člen – kazni, ki jih izreče druga pogodbenica	43
48. člen – prepoved obveznih alternativnih postopkov za reševanje sporov ali izrekanje kazni	44
VI. poglavje – preiskovanje, pregon, procesno pravo in zaščitni ukrepi	45
49. člen – splošne obveznosti.....	45
50. člen – takojšen odziv, preprečevanje in zaščita	45
51. člen – ocena in obvladovanje tveganja	46
52. člen – nujni omejitveni ukrepi.....	47
53. člen – ukrepi prepovedi približevanja ali za zagotovitev varnosti	47
71.a člen - Prepoved približevanja ali komuniciranja z žrtvijo kaznivega dejanja	49
54. člen – preiskovanje in dokazi	49
55. člen – <i>ex parte</i> in <i>ex officio</i> postopki.....	50
56. člen – zaščitni ukrepi	51
57. člen – pravna pomoč.....	52
58. člen – zastaranje	52
VII. poglavje – migracija in azil	54
59. člen — prebivališče	54
60. člen — prošnje za azil zaradi spola	54
61. člen — načelo nevračanja	55
Viri in literatura.....	56

UVOD

Poročilo spremljanja usklajenosti nacionalnih standardov, zakonodaje in javnih politik s Konvencijo Sveta Evrope o preprečevanju in boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini je nastalo v okviru projekta »Usklajena prizadevanja – K novim evropskim standardom za zaščito žensk, ki doživljajo nasilje zaradi spola«, ki ga sofinancira Evropska unija in ga izvajamo od leta 2012 do leta 2016. Partnerske organizacije v projektu so: Autonomni ženski center (Srbija), ki je nosilec projekta, ostale partnerske organizacije so še: Centar za žene žrtve rata (Hrvaška), Nacionalni savjet za rodno ravnopravnost (Makedonija), Udružene žene (Bosna in Hercegovina), Sigurna Ženska Kuča (Črna Gora), WAVE (Avstrija) in Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja (Slovenija).

Konec leta 2014 smo izdali *Analizo usklajenosti nacionalnih standardov, zakonodaje in javnih politik s Konvencijo Sveta Evrope o preprečevanju in boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini* (Veselič, Matko, 2014), junija 2013 je nastalo gradivo Pravno informacijskega centra nevladnih organizacij (PIC) *Analiza vpliva konvencije Sveta Evrope o preprečevanju in boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini (Istanbulske konvencije)* na zakonodajo Republike Slovenije (Šifkovič Vrbica, 2013), ki je podlaga tej analizi. Pričujoče poročilo se naslanja na obe gradivi in navaja spremembe v zakonodaji ali v javnih praksah v izvajanju 51. členov Konvencije, ki jih spremljamo v projektu.

Poročilo je namenjeno spremljanju uveljavljanja določb Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju in boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini (Konvencije) in je poskus kratkega pregleda sprememb, ki so se zgodile od izdaje *Analize usklajenosti* (Veselič, Matko, 2014).

O izvajanju Konvencije

Republika Slovenije je 19. decembra 2014¹ z Zakonom o ratifikaciji Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima ratificirala Konvencijo Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini. Ob ratifikaciji je Republika Slovenija vzela vse pridržke, ki so možni. Pridržke je Republika Slovenije vzela za obdobje petih let z možnostjo podaljšanja.

---

¹ Zakon o ratifikaciji Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima je začel veljati 15. 2. 2015.

Člen z navedbo pridržkov:

Dodatek – privilegiji in imunitete (66. člen)

4. člen

Republika Slovenija ob deponiranju svoje listine o ratifikaciji Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima generalnemu sekretarju Sveta Evrope sporoči naslednjo izjavo:

»Republika Slovenija si v skladu z drugim odstavkom 78. člena konvencije pridrži pravico, da ne bo uporabljala drugega odstavka 30. člena konvencije, točke e prvega odstavka 44. člena konvencije, tretjega in četrtega odstavka 44. člena konvencije, prvega odstavka 55. člena ob upoštevanju 35. člena konvencije, 58. člena konvencije in 59. člena konvencije.«.

Pridržki, ki jih je Republika Slovenije vzela, se nanašajo na naslednja področja:

- Dodelitev ustrezne državne odškodnine žrtvam, ki so utrpeli hude telesne poškodbe ali okvaro zdravja do te mere, da te škode ne krijejo drugi viri (storilci, socialne določbe, zavarovanja, javno zdravstvo). To ne preprečuje pogodbenicam, da ne bi od storilca zahtevale povračilo odškodnine, dokler je ustrezna pozornost namenjena varnosti žrtve – 30. člen, 2. odstavek.
- Pristojnost države tudi v primerih, ko storilci običajno prebivajo na ozemlju Republike Slovenije – 44. člen, 1. odstavek, točka e.
- Za pregon kaznivih ravnanj, določenih v skladu s 36. členom (spolno nasilje, vključno s posilstvom), 37. členom (prisilna poroka), 38. členom (pohabljanje ženskih splovil) in 39. členom (prisilna prekinitve nosečnosti in prisilna sterilizacija) te Konvencije, pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da njihova pristojnost ni podrejena pogoju, da dejanja veljajo za kazniva na ozemlju, kjer so bila storjena – 44. člen, 3. odstavek.
- Pregon kaznivih ravnanj v skladu s 36. členom (spolno nasilje, vključno s posilstvom), 37. členom (prisilna poroka), 38. členom (pohabljanje ženskih splovil) in 39. členom (prisilna prekinitve nosečnosti in prisilna sterilizacija) členom te Konvencije, da pristojnost države ni odvisna od žrtvine prijave kaznivega ravnanja ali predložitve podatkov države, v kateri je bilo kaznivo ravnanje storjeno – 44. člen, 4. odstavek.
- Kazniva dejanja - lažje oblike fizičnega napada se preiskujejo ali preganjajo kot ex officio postopek – 55. člen, 1. odstavek ob upoštevanju 35. člena.
- Podaljšanje zastaralnih rokov za sprožitev kazenskega postopka v zvezi s 36. členom (spolno nasilje, vključno s posilstvom), 37. členom (prisilna poroka), 38. členom (pohabljanje ženskih splovil) in 39. členom (prisilna prekinitve nosečnosti in prisilna sterilizacija) – 58. člen.
- Odobritev in veljavnost samostojnega dovoljenja za prebivanje, kadar je prebivališče žrtve odvisno od storilca – 59. člen, 1. odstavek.
- Začasna zaustavitev izгона/odstranitve žrtve, sprožena zaradi prebivališča, ki je odvisno od storilca – 59. člen, 2. odstavek.

- Dovoljenje za prebivanje žrtvam: (a) kadar pristojni organ meni, da je njihovo bivanje nujno zaradi osebnega položaja; (b) kadar pristojni organ meni, da je njihovo bivanje nujno zaradi njihovega sodelovanja s pristojnimi organi pri preiskavi ali v kazenskih postopkih – 59. člen, 3. odstavek.
- Država sprejme potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da lahko žrtve prisilnih porok, ki so bile privedene v drugo državo zaradi sklenitve zakonske zveze in ki so zaradi tega izgubile prebivališče v državi, kjer običajno prebivajo, to prebivališče ponovno pridobijo – 59. člen, 4. odstavek.

Konvencija spodbuja sprejemanje potrebnih zakonodajnih sprememb. S tega vidika pridržki, ki jih je prejela Republika Slovenija nimajo nikakršnega pomena. Iz Predloga Zakona o ratifikaciji Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njim (Erjavec, 2014), se vidi, da so bili pridržki sprejeti povsod tam, kjer trenutna zakonodaja ni usklajena z besedilom Konvencije, kar pa ni namen pridržkov. Sprejeti pridržki so tako onemogočili razpravo o spremembah zakonodaje oz. sprejetih ustreznih ukrepov, pravi Obran (2015b).

Ker določbe Konvencije ne posegajo v določbe notranjega prava in zavezujoče mednarodne instrumente, ki že veljajo ali lahko začnejo veljati, ker torej Konvencija ni neposredno uporabljiva smo nevladne organizacije (NVO), ki delujemo na tem področju začele z dejavnostmi za uveljavljanje določb Konvencije. V ta namen so bili narejeni predlogi za spremembe zakonodaje, kampanja ozaveščanja splošne javnosti in kampanja za odločevalce in odločevalke. NVO smo se zbrale na skupnem sestanku in pripravile predloge za spremembo Kazenskega zakonika in Zakona o preprečevanju nasilja v družini. Pripravile smo še predloge za naslednje zakone: Zakon o brezplačni pravni pomoči (Bervar Sternad, 2014), Zakon o preprečevanju nasilja v družini (Obran, Hrovat, ur., 2015), Kazenski zakonik (Obran, Bervar Sternad, ur. 2015), Zakon o nalogah in pooblastilih policije, Zakon o kazenskem postopku, Predlogi in pripombe na Resolucijo o nacionalnem programu preprečevanja nasilja v družini 2009-2014 (Zabukovec Kerin, Hrovat 2015).

V letu 2015 je bila sprejeta novela Kazenskega zakonika (KZ-1C), ki je stopila v veljavo oktobra 2015. V novelo so vključene spremembe, ki se nanašajo na usklajevanja s Konvencijo, prav tako so bili sprejeta nova kazniva dejanja (Prisilna sklenitev zakonske zveze ali vzpostavitev podobne skupnosti, 132.a člen, Zalezovanje, 134.a člen). NVO ugotavljamo, da je v noveli zajet le manjši del popravkov, ki smo jih predlagale. Nekateri predlogi NVO in drugih organizacij s tega področja so bili tako zavrženi (npr. novo kaznivo dejanje kaznivost razkritja lokacij kriznih centrov, varnih hiš in drugih varnih zatočišč, sprememba kaznivo dejanje nasilja v družini).

Leta 2015 je bila na Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZEM) ustanovljena delovna skupina na pripravo nove Resolucije o nacionalnem programu preprečevanja nasilja v družini, stara je veljala do 2014; delovna skupina prav tako pripravlja novele Zakona o preprečevanju nasilja v družini (ZPND). Skupina se je prvič sešla julija 2015 in na drugem sestanku decembra 2015.

V procesu je ustanavljanje usklajevalnega telesa na MDDSZEM, kot je definirano v 10. členu Konvencije.

Že iz zgoraj napisanega vidimo, da se stanje na področju uveljavljanja določb Konvencije ni veliko spremenilo glede na leto 2014. Poročilo se nanaša na 51. členov Konvencije, ki jih spremljamo tudi v interaktivni bazi na spletni strani: <http://www.podpisem.org/slo/>. Členi Konvencije se v interaktivni bazi spremljajo na dveh podlagah in sicer glede na »stanje« in s pomočjo kazalnikov. Oba dokumenta oz. metodologiji, po katerih se izvajanje Konvencije spremlja, sta bili razviti v okviru projekta »Usklajena prizadevanja – K novim evropskim standardom za zaščito žensk, ki doživljajo nasilje zaradi spola«.

Poročilo usklajenosti zakonodaje in javnih politik

I. poglavje – namen, opredelitev pojmov, enakost in nediskriminacija, splošne obveznosti²

3. člen – opredelitve pojmov

V tej konvenciji:

- a. "nasilje nad ženskami" pomeni kršitev človekovih pravic in obliko diskriminacije žensk ter vsa nasilna dejanja zaradi spola, ki povzročijo ali bi lahko povzročila fizične, spolne, psihične ali ekonomske posledice ali trpljenje žensk, vključno z grožnjami s takimi dejanji, prisilo ali samovoljni odvzem prostosti, ne glede na to, ali do njih pride v javnem ali zasebnem življenju;
- b. "nasilje v družini" pomeni vsako dejanje fizičnega, spolnega, psihičnega ali ekonomskega nasilja, ki se zgodi v družini ali gospodinjski enoti ali med nekdanjima ali trenutnima zakoncema ali partnerjema, ne glede na to, ali storilec še prebiva ali je prebival z žrtvijo;
- c. "spol" pomeni družbeno oblikovane vloge, vedenje, dejavnosti in lastnosti, ki v posamezni družbi veljajo kot primerni za ženske in moške;
- d. "nasilje nad ženskami zaradi spola" pomeni nasilje, ki je usmerjeno proti ženski, ker je ženska, ali nesorazmerno prizadene ženske;
- e. "žrtev" pomeni vsako fizično osebo, ki je deležna ravnanja iz točk a in b;
- f. "ženske" vključuje dekleta, mlajša od 18 let.

Še vedno govorimo o nasilju v družini ne pa o nasilju nad ženskami ali nasilju zaradi spola. Nacionalna zakonodaja ne vsebuje zakona, podzakonskega akta ali drugega pravnega dokumenta, ki bi se specifično nanašal na nasilje nad ženskami. V zakonodaji, ki se nanaša na nasilje v družini, le-to ni specifično opredeljeno glede na spol. V pravnih dokumentih ali v dokumentih, ki opredeljujejo javne politike v Sloveniji (npr. resolucijah in akcijskih načrtih), ne zasledimo definicije spola (angl. gender). Še vedno gre za neuskklajenost definicije družinskega člana med definicijama v Zakonu o preprečevanju nasilja v družini (ZPND) s Kazenskim zakonikom (KZ-1). V ZPND bi bilo potrebno dodati, da za družinske članice oziroma člane štejemo tudi osebe, ki so ali so bile v partnerskem razmerju brez skupnega prebivališča in skupnih otrok. Gre za t. i. intimnopartnerska razmerja, kjer med osebama še ni prišlo do formiranja formalne skupnosti.

ZPND opredeljuje družinskega člana, ki utрпи nasilje drugega člana kot žrtev, v 3. členu zakona in isti termin uporablja v nadaljevanju zakona. Glede otrok oz. žrtev nasilja je kot žrtev opredeljen tudi posameznik, ki je priča nasilja v družini (4. člen).

5. člen — obveznosti države in dolžna skrbnost

1. Pogodbenice se vzdržijo vsakega nasilnega dejanja nad ženskami in zagotavljajo, da državni organi, uradniki, uslužbenci, institucije in drugi akterji, ki delujejo v imenu države, delujejo v skladu s to obveznostjo.
2. Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne in druge ukrepe za uresničevanje dolžne skrbnosti za preprečevanje, preiskovanje, kaznovanje in povrnitev škode za nasilna dejanja, ki so zajeta v področje uporabe te konvencije in so jih zagrešili nedržavni akterji.

O dolžnosti ravnanja na tem področju govori Zakonu o preprečevanju nasilja v družini (ZPND) v 5. členu. Država v pravilnikih in postopkih³ opredeljuje usklajeno delovanje organov in organizacij za obravnavo primerov nasilja. Opredeljuje tudi obvezno redno izobraževanje, izpopolnjevanje in usposabljanja za strokovne delavke in delavce in zaposlene v NVO. Posebej so omenjeni policija, zdravstvene organizacije, socialno-varstveni in vzgojno-izobraževalni zavodi, strokovne delavke in delavci iz organov in organizacij, zadolženi za opravljanje nalog na področju nasilja in iz NVO ter pravosodje.

Državni organi in organizacije razen policije (Kodre, 2015) niso vodili postopkov pritožb proti svojim zaposlenim glede področja nasilja v družini. Področje postopkov pritožb je pomanjkljivo urejeno, evidence o vsebini postopkov proti zaposlenim se ne vodijo.

Na Sektor za pritožbe zoper policijo (Kodre, 2015), so v letu 2014 prejeli dve pritožbi, v letu 2015 do 13. 10. 2015 eno pritožbo na delo policistov pri obravnavanju nasilja v družini. Glede pritožbe na delo strokovnih delavk in delavcev v socialnem varstvu je Socialna inšpekcija (Stefanovski, 2015), ki deluje pri Inšpektoratu RS za delo, odgovorila, da med podatki, ki jih obdelujejo, ne zbirajo podatkov o vsebini pritožb. Tako podatkov o številu pritožb, ki so vezane na nasilje v družine ne morejo posredovati.

Na Inšpektoratu RS za šolstvo in šport (Kozlevčar, 2015) so odgovorili da, »obravnavajo primere nasilja v šolah – medvrstniško, nasilje strokovnih delavcev, vendar pa beležijo dva primera, ko se je ugotavljala ustreznost ukrepanja šole na podlagi Pravilnika o obravnavi nasilja v družini za vzgojno-izobraževalne zavode. Pravilnik o obravnavi nasilja v družini za vzgojno-izobraževalne zavode določa ravnanje zaposlenih v javnih vzgojno-izobraževalnih zavodih in zasebnih vzgojno-izobraževalnih zavodih, ki izvajajo javno veljaven program ob zaznavi nasilja nad otrokom v družini, oblike pomoči otroku, ki je žrtev nasilja, v VIZ ter sodelovanje VIZ z državnimi organi, nosilci javnih pooblastil in izvajalci javnih služb v primeru nasilja nad otrokom v družini.«

---

3 Pravilnik o sodelovanju organov ter o delovanju centrov za socialno delo, multidisciplinarnih timov in regijskih služb pri obravnavi nasilja v družini, Ur. l. RS, št. 31/09, Pravilnik o pravilih in postopkih pri obravnavanju nasilja v družini pri izvajanju zdravstvene dejavnosti, Ur. l. RS, št. 38/11, Pravilnik o sodelovanju policije z drugimi organi in organizacijami pri odkrivanju in preprečevanju nasilja v družini, Ur. l. RS, št. 25/2010, Pravilnik o obravnavi nasilja v družini za vzgojno-izobraževalne zavode, Ur. l. RS, št. 104/09.

Glede postopkov pred mednarodnimi sodišči o dolžnosti ravnanja se je leta 2015 odvijala sodba v zadevi (441107/10) Y. v. Slovenija na Evropskem sodišču za človekove pravice. Evropsko sodišče za človekove pravice je avgusta 2015 v tej zadevi razsodilo v prid pritožnice Y. Sodišče je v zadevi ugotovilo, da je bil kršen 3. člen Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Sodišče je ugotovilo, da slovenski organi niso zagotovili takojšnje preiskave in sodnega pregona v zvezi s pritožnično ovadbo spolne zlorabe in kršen je bil tudi 8. člen te Konvencije, ker slovenski organi v kazenskem postopku v zvezi s spolno zlorabo niso zaščitili pritožničine integritete.

II. poglavje — celostna politika in zbiranje podatkov

7. člen — celovita in usklajena politika

- 1. Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne in druge ukrepe za sprejetje in izvajanje učinkovite, celostne in usklajene vsedržavne politike, ki zajema vse ustrezne ukrepe za preprečevanje in boj proti vsem oblikam nasilja, zajetim v področje uporabe te konvencije, in zagotavlja celovit odgovor na nasilje nad ženskami.*
- 2. Pogodbenice zagotovijo, da so v politiki iz prvega odstavka pravice žrtve v središču vseh ukrepov in da se izvajajo v obliki učinkovitega sodelovanja med vsemi ustreznimi agencijami, institucijami in organizacijami.*
- 3. Ukrepi, sprejeti v skladu s tem členom, vključujejo, kadar je to primerno, vse ustrezne akterje, kakor so vladne agencije, državni, regionalni in lokalni parlamenti in organi, državne institucije za človekove pravice in organizacije civilne družbe.*

Usklajevalna politika na področju preprečevanja in obravnave nasilja v družini je opredeljena v Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZPND), prav tako v pravilnikih in postopkih⁴ s področja. Na MDDSZEM se v delovni skupini pripravlja nova Resolucija o nacionalnem programu preprečevanja nasilja v družini in novela ZPND. V procesu ustanavljanja pri MDDSZEM je Usklajevalno telo za spremljanje izvajanja Konvencije, začel se je postopek izbora predstavnic/predstavnikov NVO za v to telo.

Republika Slovenija je država pogodbenica Konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk (CEDAW). Odbor CEDAW (2008, točka 24) je Republiki Sloveniji že leta 2008 v Sklepnih ugotovitvah, v točki 24 pozval, da problematiko nasilja zaradi spola naslavlja celovito, v skladu s Splošnim priporočilom št. 19 iz leta 1992. Zaskrbljen je bil zaradi odsotnosti celovite nacionalne strategije in programov za delovanje proti vsem oblikam nasilja nad ženskami in deklicami. Državi je priporočil, da razvije celovito strategijo ali akcijski načrt za preprečevanje in odpravo vseh oblik nasilja nad ženskami in deklicami. Državo je pozval, da v svoje naslednje periodično

---

⁴ Pravilnik o sodelovanju organov ter o delovanju centrov za socialno delo, multidisciplinarnih timov in regijskih služb pri obravnavi nasilja v družini, Ur. l. RS, št. 31/09, Pravilnik o pravilih in postopkih pri obravnavanju nasilja v družini pri izvajanju zdravstvene dejavnosti, Ur. l. RS, št. 38/11, Pravilnik o sodelovanju policije z drugimi organi in organizacijami pri odkrivanju in preprečevanju nasilja v družini, Ur. l. RS, št. 25/2010, Pravilnik o obravnavi nasilja v družini za vzgojno-izobraževalne zavode, Ur. l. RS, št. 104/09.

poročilo vključi analizo učinkov implementacije ZPND in analizira vse primere umorov žensk s strani njihovih intimnih partnerjev. Na podlagi tega naj država sprejme učinkovite ukrepe za zaščito žensk pred to obliko nasilja.

V Petem in šestem periodičnem poročilu za Odbor CEDAW (2013) je navedeno število umorov v družini od leta 2008 do leta 2012 in podatek, da je bila večina žrtev žensk⁵. Analiza učinkov implementacije ZPND ni omenjena.

Odbor CEDAW je v sklepnih ugotovitvah (2015, točka 20c) novembra 2015 iz obravnave Petega in šestega periodičnega poročila za Odbor CEDAW (2013) pozval, da država ustanovi stalni mehanizem, ki bo koordiniral, spremljal in ocenjeval učinkovitost ukrepov, ki naslavljajo nasilje nad ženskami in da bo imel ta mehanizem ustrezne človeške in finančne vire.

8. člen — finančni viri

Pogodbenice dodelijo zadostne finančne in človeške vire za ustrezno izvajanje celostne politike, ukrepov in programov za preprečevanje vseh oblik nasilja in boj proti njim, ki jih zajema področje uporabe te konvencije, vključno s tistimi, ki jih izvajajo nevladne organizacije in civilna družba.

Finančna sredstva namenjena področju se od prejšnjih let niso spreminjala. Programi (programi za preprečevanje nasilja, obravnavo žrtev nasilja in programi za delo s povzročitelji nasilja) so sofinancirani na podlagi Resolucije o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2013–2020. Resolucija je temeljni programski dokument Slovenije na področju socialnega varstva za obdobje do leta 2020, sprejeta je bila v aprilu 2013. MDDSZEM programe sofinancira največ v višini do 80 % vrednosti programa, ostala sredstva pa morajo izvajalci pridobiti iz drugih virov. Programi se sofinancirajo še s sredstvi lokalnih skupnosti in donacijami.

V letu 2014 je bilo za programe za preprečevanje nasilja, obravnavo žrtev nasilja in za delo s povzročitelji nasilja namenjenih 228,732 EUR (Smolej in dr., 2015), 80 % je bilo namenjenih programom NVO.

Nezadostno je financiranje preventivnih programov, saj je v praksi pomanjkanje teh programov zelo opazno. Sofinancirajo se samo kurativni programi. NVO vsako leto, vsaj med dnevi odprave nasilja nad ženskami, ki trajajo od 25. 11. do 10. 12. pripravijo akcije ozaveščanja javnosti glede fenomena nasilja nad ženskami in nasilja v družini.

Na potrebo po financiranju kampanj ozaveščanja je v svojih sklepnih ugotovitvah opozoril tudi Odbor CEDAW (2015, točka 20g).

⁵ V družini je bilo storjenih 74 umorov/ubojev (tudi poskusov) od tega je bilo med žrtvami 42 žensk (57 odstotkov) (MNZ v Peto in šesto periodično poročilo za Odbor CEDAW, 2013, s. 14).

Zaradi interventnih zakonov, ki so bili sprejeti v luči varčevalne politike zaradi ekonomske krize, se vidijo vplivi na prenasičenost z delom pristojnih državnih institucij. Predvsem se to opazi pri policiji in na centrih za socialno delo (CSD). Zaradi preobremenjenosti zaposlenih na policiji, tožilstvih, sodiščih in na CSD ter drugod, se praksa na tem področju slabša. V letu 2015 še vedno opažamo veliko nezaupanje javnosti kot tudi žensk - žrtev v delo institucij na področju preprečevanja nasilja nad ženskami.

9. člen — nevladne organizacije in civilna družba

Pogodbenice na vseh ravneh priznavajo, spodbujajo in podpirajo delo ustreznih nevladnih organizacij in civilne družbe, dejavnih na področju boja proti nasilju nad ženskami, in vzpostavijo učinkovito sodelovanje s temi organizacijami.

Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZPND) poda določbo, s katero se okvirja delovanje NVO ter definira njihovo vlogo pri obravnavi nasilja v družini, jim daje posebno mesto v mreži akterjev na področju preprečevanja nasilja v družini (10. člen, 17. člen). Sodelovanje NVO v delovnih telesih pri pripravi sprememb na tem področju je zadovoljivo.

NVO v Sloveniji nudijo: zaupno, anonimno in brezplačno telefonsko svetovanje za osebe, ki doživljajo nasilje; osebno svetovanje in drugo psihosocialno pomoč za osebe, ki doživljajo nasilje; varno namestitev v varni hiši in/ali v kriznem centru za ženske in otroke, ki doživljajo nasilje; skupine za samopomoč za osebe, ki doživljajo nasilje; spremstvo na institucije za osebe, ki doživljajo nasilje; zagovorništvo za osebe, ki doživljajo nasilje; individualno svetovanje in skupine za samopomoč za ženske z izkušnjo nasilja; svetovanje za osebe, ki povzročajo nasilje in treninge socialnih veščin za moške, ki povzročajo nasilje nad ženskami; druženje – individualno pomoč otrokom in mladim, ki doživljajo nasilje; svetovanje za žrtve trgovine z ljudmi, krizno namestitev za žrtve trgovine z ljudmi in pomoč žrtvam trgovine z ljudmi pri organizaciji njihovega povratka domov; pomoč žrtvam trgovine z ljudmi pri (ponovni) socialni in delovni vključitvi; delavnice za učenke in učence osnovnih ter dijakinje in dijake srednjih šol; izobraževanje, ozaveščanje in informiranje strokovne, zainteresirane in splošne javnosti. NVO organizirajo tudi družbene akcije, sodelujejo z mediji, izdajajo publikacije idr.

10. člen – usklajevalno telo

- 1. Pogodbenice določijo ali ustanovijo enega ali več uradnih teles, odgovornih za usklajevanje, izvajanje, spremljanje in vrednotenje politik in ukrepov za preprečevanje vseh oblik nasilja in boj proti njim, ki jih zajema področje uporabe te konvencije. Ta telesa usklajujejo zbiranje podatkov v skladu z 11. členom, jih analizirajo in razširjajo rezultate.*
- 2. Pogodbenice zagotovijo, da organi, imenovani ali ustanovljeni na podlagi tega člena, prejemajo splošne informacije o ukrepih, sprejetih na podlagi VIII. poglavja.*
- 3. Pogodbenice zagotovijo, da imajo organi, imenovani ali ustanovljeni na podlagi tega člena, zmogljivosti za neposredno komunikacijo in krepitev odnosov z enakimi ali sorodnimi telesi v drugih pogodbenicah.*

V Sloveniji je v letu 2015 usklajevalno telo v fazi vzpostavljanja. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZEM) vzpostavlja usklajevalno telo. Telo bo sestavljeno iz predstavnic/predstavnikov vseh relevantnih ministrstev, predstavnic/predstavnikov NVO, ki delujejo na področju preprečevanja nasilja v družini.

Republika Slovenija je še ena izmed držav, ki do trenutka nastajanja pričujočega dokumenta še ni izpolnila zahteve po ustanovitvi usklajevalnega telesa za preprečevanja in boj proti nasilju nad ženskami, ki bi poleg spremljanja uresničevanja politik in ukrepov skrbelo za evalvacijo na področju nasilja nad ženskami (Veselič, Matko, 2014).

11. člen — zbiranje podatkov in raziskave

1. *Za izvajanje te konvencije se pogodbenice zavezujejo:*
  - a. *v rednih časovnih presledkih ločeno zbirati ustrezne statistične podatke o primerih vseh oblik nasilja, ki jih zajema področje uporabe te konvencije;*
  - b. *podpirati raziskave o vseh oblikah nasilja, ki jih zajema področje uporabe te konvencije, za preučevanje njihovih vzrokov in posledic, pojavnosti in stopnje obsodb ter učinkovitost ukrepov, sprejetih za izvajanje te konvencije.*
2. *Pogodbenice si prizadevajo v rednih časovnih presledkih izvesti anketiranje prebivalstva za oceno pojavnosti in trendov glede vseh oblik nasilja, ki jih zajema področje uporabe te konvencije.*
3. *Pogodbenice zagotovijo skupini strokovnjakov iz 66. člena te konvencije zbrane podatke na podlagi tega člena za spodbujanje mednarodnega sodelovanja in omogočanje mednarodne primerjave.*
4. *Pogodbenice zagotovijo, da so zbrani podatki na podlagi tega člena na voljo javnosti.*

Odbor CEDAW (2015, točka 20f) je v sklepnih ugotovitvah iz obravnave poročila RS pozval, da ustanovi mehanizem, ki bo sistematično zbiral statistične podatke ločene po spolu, starosti in odnosu z žrtvijo, prav tako tudi podatke o prijavah, preiskavi, obravnavi, obsodbah storilcev nasilja nad ženskami.

Še vedno ostaja velik del nasilja nad ženskami in nasilja v družini neprijavljenega. Podatki zato ne kažejo realne slike o tovrstnih dejanjih. Ozaveščenost strokovne in laične javnosti o prijavljanju nasilja je še vedno na nizki ravni. To se kaže v odnosu in toleranci do nasilja nad ženskami in nasilje v družini. Podatki na tem področju so na splošno zelo pomanjkljivi.

Z Zakonom o preprečevanju nasilja v družini (ZPND) so centri za socialno delo odgovorni za vodenje podatkov o vseh obravnavanih primerih (PIC, 2011).

Država Slovenija se je v Resoluciji o nacionalnem programu preprečevanja nasilja v družini 2009-2014 zavezala tudi k izboljšanju nacionalnih statističnih podatkov na področju nasilja v družini in v ta namen naj bi pristojna ministrstva pripravila načrt sistema zbiranja podatkov o nasilju v zasebni sferi in partnerskih odnosih na podlagi kazalnikov, ki jih je sprejela Evropska skupnost (Veselič, Matko, 2014). Zavež ni izpolnila, kot smo NVO ugotovile tudi v Predlogih ob

pripravi nove Resolucije o nacionalnem programu preprečevanja nasilja v družini (Zabukovec Kerin, Hrovat, 2015).

Zbiranje podatkov je regulirano z Zakonom o varstvu osebnih podatkov, ta se sicer ne nanaša direktno na nasilje nad ženskami in nasilje v družini, regulira pa vse, kar se nanaša na zbiranje podatkov, ki jih zbirajo državne institucije.

Glede zbiranja podatkov o nasilju ima vsako področje svoje regulacije (Leskošek, 2013a). tudi definicije nasilja kot tudi podatki, ki se zbirajo so pri vsaki instituciji določeni drugače in v skladu z varovanjem osebnih podatkov. Institucije so za potrebe zbiranja podatkov ustanovile posebne oddelke, ki so zadolženi za zbiranje podatkov.

Oblikovanje posebnega kaznivega dejanja Nasilje v družini (191. člen) v Kazenskem zakoniku (KZ-1) je omogočilo spremljanje števila obravnavanih primerov nasilja v družini v uradnih statistikah, kar pred tem zaradi »razpršenosti« po številnih kaznivih dejanjih ni bilo mogoče. Potrebno je vedeti, da kaznivo dejanje Nasilje v družini zajema poleg psihičnega in ekonomskega nasilja le še lažje oblike fizičnega nasilja, pri katerih žrtev ni utrpela telesne poškodbe. Hujše oblike nasilja in spolno nasilje ostajajo v uradnih statistikah še vedno »skrite« v okviru teh težjih (splošnih) kaznivih dejanj (Filipčič, 2013).

Prva vseslovenska raziskava z naslovom Pojavnost nasilja in odzivnost na nasilje v zasebni sferi in partnerskih odnosih (Leskošek, Urek, Zaviršek, 2010) je bila narejena leta 2010, lani je bila izdana vseevropska raziskava, ki jo je naredila Agencija EU za temeljne pravice (European Union Agency for Fundamental Rights – FRA) (FRA, 2014).

III. poglavje — preprečevanje

15. člen — usposabljanje strokovnjakov

- 1. Pogodbenice zagotovijo ali okrepijo ustrezna usposabljanja za strokovnjake, ki se ukvarjajo z žrtvami ali storilci vsakršnih nasilnih dejanj s področja uporabe te konvencije, o preprečevanju in odkrivanju teh nasilnih dejanj, o enakosti med ženskami in moškimi, o potrebah in pravicah žrtev ter preprečevanju sekundarne viktimizacije.*
- 2. Pogodbenice spodbujajo, da usposabljanje iz prvega odstavka vključuje usposabljanje za usklajeno vsestransko sodelovanje vseh ustreznih akterjev, da se omogočijo celoviti in ustrezni napotitveni postopki v primerih nasilja, ki jih zajema področje uporabe te konvencije.*

Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZPND) in Resolucija o nacionalnem programu preprečevanja nasilja v družini 2009-2014 zajema strategijo izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavk in delavcev (Šifkovič Vrbica, 2013). V delovni skupini na MDDSZEM je v pripravi nova Resolucija in novela ZPND.

Izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavk in delavcev so še vedno nezadovoljiva. V praksi posebno ugotavljamo pomanjkanje znanja pri delu sodnih izvedenk/izvedencev. V praksi se še vedno lahko zgodi, da ima ženska – žrtev nasilja kontakt s policistko/policistom, socialno delavko/delavcem, zdravnico/zdravnikom, ki ne pozna problematike nasilja nad ženskami.

Na izobraževanje strokovnih delavcev/delavk je v priporočilih opozoril tudi Odbor CEDAW, ki je obravnaval uradno poročilo Republike Slovenije na seji oktobra 2015. Predvsem Odbor (2015, točka 20g) opozori na usposabljanje sodnikov/sodnic, tožilcev/tožilk in ostalih s področja kazenskega pregona.

16. člen – preventivno delovanje in programi obravnavanja

1. *Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za vzpostavitev ali podporo programov za učenje storilcev nasilja v družini o nenasilnem vedenju v medosebnih odnosih z namenom preprečevanja nadaljnega nasilja in spreminjanja nasilnih vedenjskih vzorcev.*
2. *Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za vzpostavitev ali podporo programom, katerih namen je preprečiti storilcem, posebej spolnim prestopnikom, da bi ponovili dejanje.*
3. *Pri sprejemanju ukrepov iz prvega in drugega odstavka pogodbenice zagotovijo, da so varnost, podpora in človekove pravice žrtev glavna skrb in da se, kadar je to primerno, ti programi vzpostavijo in izvajajo v tesnem sodelovanju s strokovnimi službami za podporo žrtvam.*

VZakonu o preprečevanju nasilja v družini (ZPND) (14. člen) je določeno, da nacionalni program vsebuje tudi preventivno dejavnost. Resolucija o nacionalnem programu preprečevanja nasilja v družini 2009-2014 zajema strategijo dela s povzročiteljem nasilja v družini.

Programe za povzročitelje izvaja Društvo za nenasilno komunikacijo, od leta 2004 izvajajo program Treening socialnih veščin za moške, ki povzročajo nasilje nad ženskami (DNK, 2014). Program se je skozi čas širil in trenutno poteka v sedmih krajih po Sloveniji (Ljubljana, Celje, Nova Gorica, Murska sobota, Slovenj Gradec, Koper, Novo mesto), vanj je bilo v letu 2014 (DNK, 2015) vključenih 370 uporabnikov, od tega se je približno pet uporabnikov ponovno vključilo v program, zaradi ponovitve nasilja.

Glede napotitve povzročiteljev nasilja v ustrezne izobraževalne, psihosocialne in zdravstvene programe, ki jih izvajajo organi in organizacije ter NVO, smo organizacije (Obran, Hrovat, ur., 2015) v novelo ZPND predlagale, da zakon z namenom povečevanja varnosti žrtev in preprečevanja nadaljnega nasilja predpiše nov ukrep, ki bi ga izreklo sodišče, in sicer napotitev povzročiteljev nasilja v ustrezne izobraževalne, psihosocialne in zdravstvene programe, ki jih izvajajo organi in organizacije ter NVO. Za preprečevanje nasilja v družini namreč ne zadostuje zgolj pomoč žrtvam, temveč tudi poglobljeno delo s povzročitelji nasilja (ter seveda dosledno izvajanje preventive). Povzročitelji nasilja sami od sebe v večini primerov niso motivirani za vključitev v ustrezne programe, zato mora motivacija priti od zunaj. Prav tako ne zadostuje sama napotitev, temveč mora biti na obiskovanje programa vezana tudi primerna sankcija (kot npr., pri varstvenem nadzorstvu).

IV. poglavje — zaščita in podpora

18. člen — splošne obveznosti

1. Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zaščito vseh žrtev pred nadaljnjimi nasilnimi dejanji.
2. Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe v skladu z notranjim pravom za zagotovitev ustreznih mehanizmov za zagotavljanje učinkovitega sodelovanja med vsemi ustreznimi državnimi organi, vključno s sodstvom, javnimi tožilstvom, organi pregona, lokalnimi in regionalnimi organi, tudi nevladnimi organizacijami ter drugimi ustreznimi organizacijami in subjekti, pri zaščiti in podpori žrtev in prič vseh oblik nasilja, ki jih zajema področje uporabe te konvencije, vključno s sklicevanjem na splošne in posebne podporne storitve, kakor so podrobneje opisane v 20. in 22. členu te konvencije.
3. Pogodbenice zagotovijo, da ukrepi, sprejeti na podlagi tega poglavja:
  - temeljijo na razumevanju vidika spola pri nasilju nad ženskami in nasilju v družini ter poudarjajo človekove pravice in varnost žrtve;
  - temeljijo na celostnem pristopu, ki upošteva razmerje med žrtvami, storilci, otroki in njihovim širšim družbenim okoljem;
  - so namenjeni preprečevanju sekundarne viktimizacije,
  - so namenjeni kreptvi moči in ekonomski neodvisnosti žensk žrtev nasilja;
  - omogočajo, kadar je to primerno, da so izvajalci različnih storitev za zaščito in podporo na isti lokaciji;
  - obravnavajo posebne potrebe ranljivih oseb, vključno z otroki, ki so žrtve, in jim zadostijo.
4. Zagotovitev storitve ne sme biti odvisna od pripravljenosti žrtve, da ovadi storilca ali priča proti njemu.
5. Pogodbenice sprejmejo ustrezne ukrepe za zagotovitev konzularne in druge zaščite ter za podporo svojim državljanom in drugim žrtvam, ki imajo pravico do take zaščite, v skladu s svojimi obveznostmi po mednarodnem pravu.

V skladu z Resolucijo o nacionalnem programu preprečevanja nasilja v družini 2009-2014 ukrepi v Zakonu o preprečevanju nasilja v družini (ZPND) le dopolnjujejo že obstoječe in jih ne nadomeščajo ali zmanjšujejo njihovega pomena. Ta poudarek je pomemben predvsem pri varstvu mladoletnih žrtev nasilja v družini. Varstvo ogroženih otrok, med katere sodijo tudi mladoletne žrtve nasilja v družini, ureja Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (ZZZDR) ter je ne glede na vrsto ali vir ogrožanja sistemsko urejeno v družinski zakonodaji. Varstvo otrok pa zahteva tudi drugačne prijeme, saj je dolžnost države slediti otrokovim koristim, ne glede na njegovo željo ali pričakovanja. Zato se ZPND glede ukrepov za varstvo mladoletnih žrtev sklicuje na zakonodajo, ki ureja družinska razmerja. Postopke medsebojnega obveščanja in nudenja pomoči med državnimi organi, nosilci javnih pooblastil, izvajalci javnih služb, organi samoupravnih lokalnih skupnosti ter NVO, organiziranost, sestavo in način dela multidisciplinarnih timov za obravnavanje nasilja v družini pri CSD med drugim določa Pravilnik o sodelovanju organov ter o delovanju centrov za socialno delo, multidisciplinarnih timov in regijskih služb pri obravnavi nasilja v družini (Veselič, Matko, 2014).

Obstoječe storitve so brezplačne, problem predstavlja regionalno neenakomerna porazdelitev storitev ter pomanjkljiva dostopnost do brezplačne psihoterapevtske obravnave in brezplačne pravne pomoči. Storitve financira javni proračun – ministrstva in lokalne skupnosti, fundacije ter donacije. Raziskave in tudi praksa pričajo o tem, da institucije, pri katerih ženske poiščejo pomoč, ne delujejo vedno v skladu z načeli o zaščiti žrtev nasilja, žrtve v postopkih, ki so dolgi doživljajo sekundarno viktimizacijo, zato bo v praksi potrebnega še veliko dela, da bi dosegli namen določil iz člena Konvencije.

Pomanjkljivosti na področju pomoči ženskam – žrtvam v Sloveniji so različne, tako nimajo enakega dostopa do različnih oblik pomoči po vsej Sloveniji, v nasilnih partnerskih zvezah ostajajo zaradi ekonomske odvisnosti. Nerešena stanovanjska problematika žrtev nasilja, ko se njihova bivanja doba v varni hiši izteče.

Potrebe ranljivih skupin: romskih žensk, migrantk, starejših žensk, žensk s težavami v duševnem zdravju, z zasvojenostjo, z gibalnimi/senzornimi ovirami, ki so žrtve nasilja, niso naslovljene. Institucije pre pogosto ženske – žrtve nasilja usmerjajo v varne hiše, namesto da bi iz skupnega bivališča odstranile povzročitelja nasilja.

Zaradi pomanjkanje kadra na policiji, v tožilstvih, na sodiščih, na centrih za socialne delo in drugje se posledično se slabša praksa zaščite pred nasiljem. Strokovne delavke/delavci, ki imajo stike z žrtvami ali povzročitelji nasilja nad ženskami in nasilje v družini pogosto niso ustrezno usposobljeni in nimajo znanja s tega področja.

19. člen — informacije

Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da žrtve prejmejo ustrezne in pravočasne informacije o razpoložljivih podpornih storitvah in pravnih ukrepih v jeziku, ki ga razumejo.

V praksi NVO ugotavljamo, da ni ustreznega in pravočasnega informiranja žrtev vseh oblik nasilja, kot jih predvideva Konvencija oz. kot je zapisano v Obrazložitenem poročilu h Konvenciji (CoE, 2011).

Zakon o nalogah in pooblastilih policije (ZNPPol) nalaga policiji dolžnost takojšnje obvestitve pristojnega CSD o izrečenem ukrepu prepovedi približevanja; v skladu s Pravilnikom o sodelovanju policije z drugimi organi in organizacijami pri odkrivanju in preprečevanju nasilja v družini pa mora policija obvestiti CSD tudi o vseh drugih primerih zaznanega nasilja v družini. Namen obvestila je, da CSD žrtvi ponudi pomoč v okviru njenih pristojnosti in koordinacijo pomoči drugih organov in organizacij. Žal pa še ni bila opravljena analiza sodelovanja žrtev s CSD po takšnem obvestilu s strani policije povzame Filipčič (2013).

Ukrep prepovedi približevanja, za izrek katerega je pristojna policija, pa ima poleg navedenega še en pomemben cilj, to je omogočiti CSD in NVO vstop v družino z namenom nudenja pomoči

žrtvi. Zakon o nalogah in pooblastilih policije (ZNPPol) v 60. členu določa: »O izrečenem ukrepu policija takoj obvesti krajevno pristojni CSD, ki oškodovanca seznanj z organizacijami, ki so mu na voljo za materialno in nematerialno pomoč in mu na njegovo željo omogoči stik s takšno organizacijo« (Filipčič, 2014b).

Pri informiranju imajo pomembno vlogo NVO, ki nudijo strokovne podporne storitve, saj se pogosto zgodi, da imajo žrtve slabe izkušnje in nezaupanje v vladne institucije, ki nudijo splošne podporne storitve.

20. člen — splošne podporne storitve

- 1. Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da imajo žrtve dostop do storitev, ki jim omogočajo okrevanje po nasilju. Ti ukrepi morajo vključevati, kadar je to potrebno, storitve, kakor so pravno in psihološko svetovanje, finančna pomoč, nastanitev, izobraževanje, usposabljanje in pomoč pri iskanju zaposlitve.*
- 2. Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da imajo žrtve dostop do zdravstvenih in socialnih storitev ter da so storitve ustrezno financirane in strokovnjaki usposobljeni za pomoč žrtvam in njihovo napotitev k ustreznim storitvam.*

Storitve s tega področja niso posebej specializirane za delo z žrtvami nasilja.

Noben organ in organizacija (razen nekaterih NVO) ni ustanovljena z izključnim namenom pomagati žrtvam nasilja v družini. To pomeni, da je obravnavanje nasilja v družini le ena izmed njihovih številnih nalog. Zato je Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZPND) jasno določil, da morajo primere nasilja obravnavati prednostno pred ostalimi nalogami, ki so jih sicer dolžne izvajati (Filipčič, 2014b).

CSD so tisti, s katerimi žrtve najpogosteje pridejo v stik, vendar pa ugotavljamo, da strokovne delavke/delavci pogosto niso dovolj seznanjeni s problematiko nasilja nad ženskami in nasilja v družini. Tako prihaja do napačnih obravnav in napak v delu z žrtvami nasilja. Temeljna naloga CSD oz. socialnega varstva je pomagati posameznicam/posameznikom reševati njihove stiske, ki jih ne zmorejo rešiti sami, kot je zapisano v 1. členu Zakona o socialnem varstvu (ZSV): Socialno varstvena dejavnost obsega preprečevanje in reševanje socialne problematike posameznikov, družin in skupin prebivalstva. Z ZPND so CSD dobili posebne naloge, ki se vežejo na obravnavo žrtve nasilja v družini.

Žrtve napotijo na različne institucije in prav tako sodelujejo z Zavodi RS za zaposlovanje (ZRSZZ), če je to potrebno, vendar žrtve nasilja na teh institucijah niso deležne posebne obravnave.

Ženske ostajajo v nasilnih partnerskih zvezah predvsem zaradi ekonomske odvisnosti, potrebni bi bili posebni programi zmanjšanje nezaposlenost ženk, rešitev stanovanjske problematike žrtev, dodati nasilje kot dejavnik za pridobitev socialne pomoči.

Glede stanovanjske problematike imajo v nekaterih občinah v javnih razpisih za najem neprofitnih stanovanj določeno, da ženske in ženske z otroki, ki so žrtve nasilja dobijo za status, ki ga potrdi CSD ali NVO (varna hiša, materinski dom) določeno število točk.

Ministrstvo za okolje in prostor je za izpeljavo javnih razpisov sprejelo Pravilnik o dodeljevanju neprofitnih stanovanj v najem, kot mu je to naložil Stanovanjski zakon (SZ-1). Ta pravilnik posveča posebno pozornost reševanju stanovanjskega vprašanja žrtev nasilja v družini na naslednji način:

- žrtve nasilja v družini lahko sodelujejo na razpisih za neprofitna stanovanja v kraju začasnega prebivališča (kar je izjema od splošnega pravila, da lahko oseba zaprosi za stanovanje le v občini stalnega prebivališča). Določba 2. odstavka 3. člena pravilnika določa: »Žrtve nasilja v družini z začasnim bivanjem v materinskih domovih in zatočiščih oz. varnih hišah, zavetiščih, centrih za pomoč žrtvam kaznivih dejanj, lahko sodelujejo na razpisu za oddajo neprofitnih stanovanj tudi v kraju začasnega bivališča.«
- Med možnimi prednostnimi kategorijami pri dodelitvi neprofitnega stanovanja izrecno našteva tudi žrtve nasilja v družini (6. člen pravilnika). Najemodajalci in najemodajalke pa so tisti, ki pri konkretnem razpisu opredelijo prednostne kategorije. Ker ni opravljene analize razpisov za oddajo neprofitnih stanovanj, tudi ne vemo, v kolikih primerih so bila neprofitna stanovanja oddana žrtvam nasilja v družini kot prednostni kategoriji na razpisu (Filipčič, 2014b).

Žrtve nasilja so po ZPND po 27. členu upravičene do brezplačne pravne pomoči za postopke, ki tečejo na predlog žrtve zaradi ukrepov po 19. in 21. členu tega zakona.

Glede svetovalnih programov ugotavljamo pomanjkanje in regijsko nepokritost s programi svetovanja. V pripombah in predlogih ob pripravi nove Resolucije o nacionalnem programu preprečevanja nasilja v družini (Zabukovec Kerin, Hrovat, 2015) smo izpostavili, da je potrebna vzpostavitev mreže brezplačnih svetovalnih programov pomoči za žrtve nasilja po celotni državi, vključno z vzpostavitvijo brezplačnih specializiranih terapevtskih programov pomoči za žrtve nasilja.

21. člen — pomoč pri individualnih/skupinskih pritožbah

Pogodbenice zagotovijo, da imajo žrtve informacije in dostop do veljavnih regionalnih in mednarodnih mehanizmov za individualne/skupinske pritožbe. Pogodbenice spodbujajo zagotavljanje ustrezne za nasilje občutljive in večje pomoči žrtvam, kadar slednje vlagajo pritožbe.

Kot smo zapisali v Analizi usklajenosti (Veselič, Matko, 2015, s. 81), je Republika Slovenija pogodbenica večine najpomembnejših mednarodnih mehanizmov s področja človekovih pravic. Poseben mehanizem za pomoč žrtvam pri vlaganju pritožb k tem mehanizmom ne obstaja, razen odvetnic in odvetnikov.

22. člen — strokovne podporne storitve

1. Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe, s katerimi zagotovijo ali preskrbijo ustrezno geografsko razporejene takojšnje, kratkoročne in dolgoročne strokovne podporne storitve za vsako žrtev katerih koli nasilnih dejanj, ki jih zajema področje uporabe te konvencije.
2. Pogodbenice zagotovijo ali preskrbijo posebne strokovne podporne storitve za vse ženske, žrtve nasilja, in njihove otroke.

Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2013–2020 določa mrežo programov za preprečevanje nasilja, programov za pomoč žrtvam nasilja in programov za delo s povzročitelji nasilja:

- preventivni programi,
- informacijski in svetovalni programi ter programi telefonskega svetovanja,
- programi koordinacije, podpore ter izvajanja pomoči in samopomoči,
- nastanitveni programi,
- terapevtski programi (Veselič, Matko, 2014).

Ti programi so verificirani in večletno sofinancirani s strani MDDSZEM⁶. Ministrstvo vsako leto razpiše Javni razpis za programe socialnega varstva. Prijavitelji morajo ob prijavi svoje delovanje izkazati z verifikacijsko listino oziroma imeti vsaj pozitivno mnenje Socialne zbornice Slovenije. V Javnem razpisu za programe socialnega varstva so naštetih pogoji, katerim morajo programi ustrezati. Ob verifikaciji programov se preverijo ustreznosti programa tudi na kraju izvajanja programa. V skladu z zakonodajo ministrstvo te programe tudi strokovno nadzira. Njihovi izvajalci so predvsem NVO in humanitarne organizacije ter zasebniki, na področju programov za invalide pa zlasti invalidske organizacije. Programi so namenjeni reševanju socialnih stisk posameznikov in skupin, in sicer tako, da kar najbolj upoštevajo potrebe uporabnikov in konkretne potrebe lokalnega okolja, v katerem se izvajajo. Sofinanciranje programov zagotavljajo država, lokalna skupnost in uporabniki ali drugi zainteresirani subjekti.

23. člen — zavetišča

Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za vzpostavitev zadostnega števila ustreznih lahko dostopnih zavetišč, ki nudijo varno nastanitev in proaktivno navezovanje stika z žrtvami, predvsem ženskami in njihovimi otroki.

Po podatkih MDDSZEM (Ferlan Istinič, 2015) sofinancirajo 13 varnih hiš, ki so razporejene na 17 lokacijah. V letu 2015 prvič sofinancirajo program, ki pokriva nasilje nad invalidnimi osebami, v okviru katerega je možna varna namestitev na tajni lokaciji. Program izvaja Društvo

gibalno oviranih invalidov Slovenije Vizija, v programu je možna namestitev petih oseb, ki so gibalno ovirane.

Štiri zatočišča vodijo centri za socialno delo, 12 ženske nevladne organizacije, eno je vodeno s strani verske organizacije.

Društvo SOS telefon ima od leta 2009 na voljo mesto v enem zatočišču, ki lahko sprejme žensko ali otroka z gibalnimi ovirami. Eno zatočišče v Sloveniji je specializirano za nastanitev uporabnic nedovoljenih drog ter uporabnic na substitucijski terapiji, ki so preživele ali doživljajo nasilje v matični družini, partnerski zvezi, s strani zvodnikov, na ulici ter potrebujejo varen prostor (Stigma, društvo za zmanjševanje škode zaradi drog).

Pogoj za izvajanje tovrstnih javnih socialnovarstvenih programov po Resoluciji o nacionalnem programu socialnega varstva v obdobju 2013-2020 je kandidiranje na razpis za sofinanciranje programov socialnega varstva, izpolnjevanje razpisnih pogojev, sklenitev pogodb z ministrstvom in kasnejša verifikacija programa.

Število mest v zatočiščih ustreza standardu (eno mesto za eno družino na 10.000 prebivalk/prebivalcev).

Zatočišča so geografsko razporejena po celi Sloveniji (Smolej in dr., 2015).

Zatočišča niso dostopna 24 ur/dan; 24 ur/dan so na voljo krizni centri, kamor so lahko ženske in njihovi otroci takoj sprejeti.

V Sloveniji delujejo trije krizni centri, dostopni so 24 ur na dan. V mreži socialnovarstvenih programov deluje en krizni center za ženske - žrtve nasilja in njihove otroke (KC Ljubljana), dva krizna centra za žrtve nasilja in njihove otroke delujeta kot del javne službe, delujeta pod okriljem Centra za socialno delo Maribor (KC Maribor) in Centra za socialno delo Piran (KC Piran) (Ferlan Istinič, 2015).

V letu 2014 je bilo v varnih hišah in zatočiščih 584 uporabnic/uporabnikov (žensk in otrok) (Ferlan Istinič, 2015).

24. člen — telefonske številke za pomoč

Pogodbence sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za vzpostavitev brezplačnih 24-urnih (24/7) telefonskih števil za celotno območje države za zagotovitev zaupnega in anonimnega svetovanja klicateljem v zvezi z vsemi oblikami nasilja, ki jih zajema področje uporabe te konvencije.

Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2013–2020 predvideva telefon za svetovanje (programi telefonskega svetovanja).

V Sloveniji od leta 1989 obstaja program SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja Društva SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja. SOS telefon deluje 10 ur na dan med delovniki in 4 ure med vikendi in prazniki.

Brezplačna svetovalna telefonska linija SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja – 080 11 55: SOS telefon deluje ob delavnikih od 12.00 do 22.00 (10 ur); ob sobotah, nedeljah in praznikih od 18.00 do 22.00 (4 ure) - svetovalke na SOS telefonu so uporabnicam in uporabnikom na voljo 58 ur na teden. SOS telefon zaradi finančnih in posledično kadrovskih pogojev ne deluje 24 ur na dan (Veselič, Matko, 2015).

Program SOS telefon deluje na področju socialnega varstva. Namenjen je reševanju in lajšanju socialnih stisk in težav, z izvajanjem različnih oblik psihosocialne pomoči, predvsem za ženske in otroke - žrtve nasilja v družini, partnerskih in drugih sorodstvenih zvezah (Društvo SOS telefon, 2015a).

V letu 2014 bilo v programu SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja 3502 storitev (število vseh svetovalnih storitev predstavlja število vseh opravljenih svetovalnih dejavnosti in posebnih obravnav na institucije posredovanih primerov v letu 2014) (Društvo SOS telefon, 2015a).

25. člen — podpora žrtvam spolnega nasilja

Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za vzpostavitev zadostnega števila ustreznih lahko dostopnih kriznih napotitvenih centrov za žrtve posilstva ali spolnega nasilja za zagotovitev izvajanja medicinskih in forenzičnih preiskav, pomoč pri travmi in svetovanje žrtvam.

Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2013–2020 določa mrežo programov, v katero so vključeni tudi programi svetovalnice, kamor spadajo programi svetovalnice za žrtve nasilje, kjer pa dobijo pomoč tudi žrtve spolnega nasilja.

V Sloveniji ne obstaja krizni center, ki bi obenem nudil medicinske in forenzične preiskave, pomoč in svetovanje žrtvam. Na voljo so programi NVO, ki se osredotočajo na žrtve spolnega nasilja na področju svetovanja. Žrtve spolnega nasilja, ki potrebujejo umik se nastani v že obstoječe varne namestitve – zatočišča za žrtve nasilja (CoE v Veselič, Matko, 2015, s. 86).

26. člen — zaščita in podpora za otroke, priče

- 1. Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da se pri zagotavljanju zaščite in podpornih storitev žrtvam upoštevajo pravice in potrebe otrok, pri čemer vseh oblik nasilja, ki jih zajema področje uporabe te konvencije.*
- 2. Ukrepi, sprejeti na podlagi tega člena, vključujejo psihosocialno svetovanje, primerno starosti otrok, pri čemer vseh oblik nasilja, ki jih zajema področje uporabe te konvencije, in upoštevajo največje koristi otroka.*

Otroci – priče nasilja so po slovenski zakonodaji posebej zaščiteni (Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZPND), Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (ZZZDR), Pravilnik o sodelovanju organov ter o delovanju centrov za socialno delo, multidisciplinarnih timov in regijskih služb pri obravnavi nasilja v družini, Konvencija ZN o otrokovih pravicah).

Iz zgoraj napisanega gre sklepati, da je zakonodaja na področju varovanja otrok – prič nasilja dobro urejena, vendar pa praksa kaže drugačno sliko. V zvezi s tem so s CSD različne izkušnje – nekatere strokovne delavke in delavci otroke, ki so priča nasilju, obravnavajo kot žrtve nasilja, nekateri ne. Tudi sodišča po izkušnjah, hitreje določijo stike, če je otrok »le« neposredna žrtev (Fras, 2014).

Korist otroka pomeni⁷, da mora država oz. njeni organi v vseh postopkih, ki jih vodijo in so v njih udeleženi otroci, zasledovati načelo otrokove koristi. Pri tem je potrebno poudariti, da je izraz korist otroka v praksi razumljen predvsem splošno. Kaj je otrokova korist, se vedno ugotavlja v posameznem postopku (Fras, 2014).

27. člen — poročanje

Pogodbence sprejmejo potrebne ukrepe za spodbujanje vsake priče nasilnih dejanj, ki jih zajema področje uporabe te konvencije, ali osebe, ki imajo utemeljene razloge za sum, da bi bilo takšno dejanje lahko storjeno ali da je pričakovati nadaljnja nasilna dejanja, da to sporoči pristojnim organizacijam ali organom.

O dolžnosti prijave o nasilja v družini govori Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZPND) v 6. členu. Uradne osebe so v skladu s 281. členom Kazenskega zakonika (KZ-1) dolžne nasilje v družini takoj naznaniti.

V Sloveniji je prijava nasilnih dejanj mogoča na pristojnih institucijah (policija, CSD, tožilstvo). Mogoča je tudi anonimna prijava na policijo in CSD, na brezplačni anonimni telefon policije ali anonimno policiji po elektronski pošti. Prav tako se lahko nasilje prijavi NVO, ki delajo na tem področju, tudi anonimno, NVO prijavo posredujejo naprej na pristojne državne institucije.

Kljub dolžnosti prijavljanja nasilja organov in organizacij ter strokovnih delavcev se to ne zgodi vedno, poleg tega ne obstajajo mehanizmi, ki bi to spodbujali. V primerih, ko je nasilje prijavljeno, ni celovite pomoči – psihosocialne, pravne, ki bi jo bila žrtev deležna, ne glede na to, kje se nahaja.

Prijav nasilja s strani prič nasilja je v Sloveniji malo, ker je tudi zavedanje o nasilju nizko. Še vedno vladajo predsodki o zasebnosti problema oz. o družinski skrivnosti. Vse to pa nikakor

⁷ Leta 2011 je bil v Državnem zboru sprejet Družinski zakonik, kasneje je bil na referendumu marca 2012 zavrnjen. Družinski zakonik je med uvodne določbe uvrstil načelo otrokove koristi, kamor sodi tudi prepoved telesnega kaznovanja otroka in drugega ponižujočega ravnanja.

ni v pomoč žrtvam, ki zaradi tovrstnega zanikanja družbenega okolja, občutijo še več sramu in krivde. Molk okolice lahko žrtve razumejo kot da ta bolj simpatizira s povzročitelji kot z njimi. Še vedno je strpnost do nasilja visoka. Zadnje raziskave kažejo, da se strpnost celo povečuje, predvsem med mlajšimi generacijami (Sedmak, Kralj, 2013).

28. člen — poročanje strokovnjakov

Pogodbenice sprejmejo potrebne ukrepe za zagotovitev, da pod ustreznimi pogoji pravila o zaupnosti, ki jih za nekatere poklice določa notranja zakonodaja, niso ovira za možnost prijave pristojnim organizacijam ali organom, če obstajajo utemeljeni razlogi za sum, da je bilo storjeno hudo nasilno dejanje s področja uporabe te konvencije, in je pričakovati, da se bodo huda nasilna dejanja nadaljevala.

Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZPND) ureja dolžnost prijave v 6. členu. Člen nalaga vsem organom in organizacijam, da nasilje prijavijo CSD.

Za opustitev prijave ZPND ne določa sankcij. Določene pa so v Kazenskem zakoniku (KZ-1) v okviru kaznivega dejanja Opustitev ovadbe kaznivega dejanja ali storilca iz 281. člena. Pri tem ni pomembno ali je bil žrtev kaznivega dejanja otrok ali polnoletna oseba. Bistvena je teža dejanja, kot jo preko kazni določa KZ-1. Dolžnost prijave je strožja, če gre za uradno osebo, saj ji grozi kazen za opustitev prijave že lažjih kaznivih dejanj. Tako določena dolžnost prijavljanja posameznikov in posameznic je v kazenski zakonodaji določena že nekaj desetletij (Filipčič, 2014b).

ZPND pozna eno izjemo, ko dolžnosti prijave ni. To je kadar žrtev prijavi izrecno nasprotuje in ne gre za kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti. Na ta način je ZPND priznal avtonomijo žrtve pri odločanju o tem, ali naj se njena izkušnja z nasiljem razkrije, vendar pa jo je omejil na lažje oblike nasilja, ko gre torej za kaznivo dejanje, ki se preganja na zasebno tožbo ali predlog (Filipčič, 2014b).

V letnem poročilu o delu policije piše, da je za leto 2014 (MNZ, 2015) med prejetimi anonimnimi e-prijavami na policijo bilo 589 uporabnih (navedeni so bili konkretni inkriminirajoči dogodki in podatki, ki so omogočili nadaljnjo preiskavo), od tega 91 o nasilju v družini.

Organizacije, ki smo podale pripombe k Zakonu o preprečevanju nasilja v družini Act (Obran, Hrovat, ur., 2015) opozarjamo, da besedilo prvega odstavka 6. člena ni ustrezno, ker strokovne delavke in delavci z različnih področij ne poznajo opisov kaznivih dejanj, sploh pa ne elementov kaznivega dejanja, ki jih iščejo organi pregona. Neustrezno je, da strokovne delavke in delavci, ki niso strokovno podkovane oz. podkovani na pravnem področju, presojujejo, ali je neko dejanje povzročitelja nasilja kaznivo dejanje in še, ali se to kaznivo dejanje preganja po uradni dolžnosti. Zaradi navedenega je treba besedilo določbe preoblikovati tako, da dolžnost prijave ne bo vezana na poznavanje kazenskega zakonika oz. prava. V praksi se dogaja, da strokovne delavke/delavci nasilja ne prijavljajo oz. se izgovarjajo na to, da je žrtev prijavi nasprotovala, kot je opisano v 6. členu. Ko pa gre za sum, da je žrtev, pa morajo takoj obvestiti CSD, policijo ali državno tožilstvo.

V. poglavje — materialno pravo

29. člen — civilne tožbe in pravna sredstva

1. *Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe, da žrtvam zagotovijo ustrezna civilna pravna sredstva zoper storilca.*
2. *Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe, da v skladu s splošnimi načeli mednarodnega prava žrtvam zagotovijo ustrezna civilna pravna sredstva zoper državne organe, ki ne izpolnjujejo svoje dolžnosti sprejemanja potrebnih preventivnih ali zaščitnih ukrepov v okviru svojih pristojnosti.*

Po Obligacijskem zakoniku (OZ-UPB1) je možna vložitev civilne tožbe zoper obdolženca, v kolikor že kazensko sodišče ne odloči v okviru kazenskega postopka o premoženjsko pravnem zahtevku, na katerega je oškodovanec predhodno opozorjen (Šifkovič Vrbica, 2013).

Pravna sredstva obstajajo, za oceno učinkovitosti ukrepov/predpisov ni podatkov.

30. člen — odškodnina

1. *Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da imajo žrtve pravico zahtevati odškodnino od storilcev za katera koli kazniva ravnanja, določena v skladu s to konvencijo.*
2. *Ustrezna državna odškodnina se dodeli tistim, ki so utrpeli hudo telesno poškodbo ali okvaro zdravja do te mere, da škode ne krijejo drugi viri, kakor so storilci, zavarovanje ali javno zdravstvo in socialne določbe. To ne preprečuje pogodbenicam, da ne bi od storilca zahtevale povračila za odškodnino, dokler je ustrezna pozornost namenjena varnosti žrtve.*
3. *Ukrepi, sprejeti v skladu s prejšnjim odstavkom, zagotavljajo dodelitev odškodnine v razumnem roku.*

Država Slovenija je glede drugega odstavka 30. člena Konvencije vzela pridržek. Glede pridržka Obran (2015b) piše, da Vlada RS je v Predlogu Zakona o ratifikaciji Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima (Erjavec, 2014) pod rubriko 3, Pridržki in izjave, izjavila, da bo Republika Slovenija k 2. odstavku 30. člena Konvencije izrazila pridržek zato, ker Zakon o odškodnini žrtvam kaznivih dejanj (ZOZKD) določa, da so formalni pogoji za priznanje izpolnjeni, če je prosilec državljan Republike Slovenije ali druge države članice EU (5. člen), med materialnimi pogoji za priznanje odškodnine pa določa tudi, »da obstaja utemeljen sum, da je bilo proti prosilcu storjeno nasilno naklepno dejanje« (1. alineja 6. člena), in še, da je bilo dejanje storjeno »na ozemlju Republike Slovenije, na slovenski ladji ali slovenskem zrakoplovu ne glede na to, kje se nahaja ob storitvi dejanja«. Navedeno pomeni, pravi Obran (2015b), da zakon pravice do odškodnine ne priznava žrtvam kaznivih dejanj, ki so bila storjena iz malomarnosti, nadalje žrtvam, ki so tujke/tujci in hkrati niso državljanke/državljanji držav članic EU, ter tudi, če je bilo kaznivo dejanje storjeno v tujini in je zanj pristojna Republika Slovenija. Država mora diskriminacijo odpraviti, hkrati s tem pa

odpade tudi razlog za pridržek 2. odstavka 30. člena Konvencije.

O odškodninah govorijo Zakon o kazenskem postopku (ZKP) in Obligacijski zakonik (OZ) ter Zakon o odškodnini žrtvam kaznivih dejanj (ZOZKD).

V Obligacijskem zakoniku (OZ) je določeno, kdaj in kdo ter pod kakšnimi pogoji lahko vloži odškodninsko tožbo (Šifkovič Vrbica, 2013).

Po mnenju Obrana (2014b) je Zakon o odškodnini žrtvam kaznivih dejanj (ZOZKD) diskriminatoren, saj je formalni pogoj za pridobitev odškodnine po tem zakonu državljanstvo RS ali druge države članice EU.

31. člen — skrbništvo, pravica do stikov in varnost

- 1. Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da se pri določanju skrbništva in pravice do stikov z otroki upoštevajo nasilni dogodki, ki jih zajema področje uporabe te konvencije.*
- 2. Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da izvajanje pravice do stikov ali skrbništva ne ogrozi pravic in varnosti žrtve ali otrok.*

Zakon o preprečevanju nasilja (ZPND) v 20. členu (varstvo otroka) v povezavi z 19. členom (prepovedi zaradi nasilnih ravnanj), ki v drugem odstavku določa dolžnost CSD, da izvede posebne ukrepe za varstvo otroka v skladu z Zakonom o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (ZZZDR-UPB1). Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (ZZZDR-UPB1) sistemsko ureja varstvo mladoletnih otrok, ne glede na vir ali vrsto ogroženosti (Šifkovič Vrbica, 2013).

O varstvu in vzgoji otrok napiše mnenje center za socialno delo, o zadevi odloči sodišče, če gre za tožbo za razvezo (kar je značilno za primere nasilja v družini).

V praksi opažamo veliko pomanjkljivosti pri stikih z otroki:

- zahteva povzročitelja nasilja po stikih z otroki, ki se ji zgodi kmalu po prihodu ženske v zatočišče,
- v praksi izvajanja stikov se ne razume, da je otrok žrtev nasilja, tudi če je priča,
- pri določanju zaupanja otrok v varstvo in vzgojo ter določitvi stikov se premalo upošteva, da je bilo v družini prisotno nasilje oz. se to minimalizira,
- v primeru spolnega nasilja so stiki največkrat določeni pod nadzorom, saj očetje zanikajo, da so otroka zlorabljali ali trdijo, da mama laže itd.

32. člen — civilne posledice prisilnih porok

Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da so prisilne poroke lahko nične, razveljavljene ali razvezane brez nepotrebnega finančnega ali upravnega bremena za žrtve.

Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (ZZZDR-UPB1) med drugim določa pogoje za sklenitev in veljavnost zakonske zveze. Skleneta jo lahko dve osebi različnega spola in sicer s svobodno izjavo soglasja o sklenitvi zakonske zveze pred pristojnim državnim organom. Izjava zakoncev o sklenitvi zakonske zveze mora biti svobodna, saj je v primeru, da bi bila privolitev izsiljena ali dana v zmoti, zakonska zveza neveljavna. Za sklenitev zakonske zveze morata biti obe osebi polnoletni. V izjemnih primerih lahko zakonsko zvezo sklene tudi mladoletna oseba, vendar po predhodnem razgovoru le te, njenega bodočega zakonca, njenih staršev ali skrbnika in centra za socialno delo. Razveljavitev zakonske zveze je potrebno zahtevati pred sodiščem in veljajo enaka pravila kot pri razvezi zakonske zveze. V nekaterih primerih lahko zahteva razveljavitev zakonske zveze (34. člen ZZZDR-UPB1) poleg zakoncev tudi vsak, ki ima pravni interes (npr. dediči zapustnika) in državni tožilec ali tožilka (Šifkovič Vrbica, 2013).

Da bi Slovenija zadostila zahtevam Konvencije, bi morali v teh postopkih žrtve oprostiti vseh taks in stroškov postopka. Omenjeno je mogoče izvajati na podlagi navodil (Šifkovič Vrbica, 2013).

33. člen — psihično nasilje

Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da se naklepno dejanje, ki s silo ali grožnjo resno prizadene psihično celovitost osebe, opredeli kot kaznivo.

Psuhično nasilje (Filipčič, 2014a) v Konvenciji opisano kot "dejanje, ki s silo ali grožnjo prizadene psihično celovitost osebe, je zajeto v naslednjih inkriminacijah Kazenskega zakonika (KZ-1):

- v kazenskem dejanju Nasilništvo po 296. členu so zajete različne oblike spravljanja drugega v podrejen položaj, kar predstavlja psihično nasilje. Po stališču Ustavnega sodišča (odločba IIps 194/2009) je to kolektivno kaznivo dejanje, za izvršitev katerega torej ne zadošča le enkratno ravnanje.
- v kazenskem dejanju Grožnja po 135. členu so zajete grožnje drugi osebi z namenom ustrahovanja ali vznemirjenja, brez namena spravljanja to osebo v podrejen položaj. Za razliko od 296. in 191. členu KZ-1 za dokončanje tega kaznivega dejanja zadošča že eno ravnanje. To pomeni, da glede na 181. točko Obrazložitvenega poročila je psihično nasilje, izvršeno z grožnjo, inkriminirano še strožje, kot to zahteva Konvencija.

KZ-1 pa poleg navedenih kaznivih dejanj posebej inkriminira še psihično nasilje v dveh okoljih, kjer so žrtve še posebej ranljive (Filipčič, 2014a):

- Psihično nasilje v družinski ali drugi življenjski skupnosti je zajeto v kazenskem dejanju Nasilje v družini po 191. členu so zajete enake izvršitvene oblike kot v 296. členu (poleg njih še zalezovanje), le da je predpisana kazen višja, če so bila izvršena v obstoječi ali razpadli družinski ali drugi trajnejši skupnosti.
- Psihično nasilje na delovnem mestu je zajeto v kazenskem dejanju Šikaniranje na delovnem mestu v 197. člen KZ-1.

Dr. Katja Filipčič (2014a) tako v svojem mnenju Ministrstvu za pravosodje trdi, da je KZ-1 usklajen s 33. členom Konvencije.

V letu 2015 je bila sprejeta novela kaznivega dejanja grožnje v Kazenskem zakoniku (135. člen KZ-1C). Po noveli se kaznivo dejanje grožnje ponovno začne preganjati na predlog.

V 135. členu se tretji odstavek spremeni tako, da se glasi:

(3) Pregon za dejanje iz prvega in drugega odstavka tega člena se začne na predlog

34. člen — zalezovanje

Pogodbence sprejmejo ustrezne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da se naklepno ponavljajoče se zastraševalno ravnanje, ki pri drugi osebi povzroči strah za njeno varnost, opredeli kot kaznivo.

Znovelo Kazenskega zakonika (KZ-1C) se je dodalo novo kaznivo dejanje zalezovanje v 134.a členu.

Pred sprejetjem novele je bilo v kazenski zakonodaji zalezovanje opredeljeno kot kaznivo dejanje le, če je izvršeno v družinski ali drugi življenjski skupnosti (tudi po njenem razpadu) v 191. členu Kazenskega zakonika (KZ-1) Nasilje v družini. Zakon o varstvu javnega reda in miru (ZJRM-1) pa v 6. členu opredeljuje kot prekršek tudi ravnanje vsakogar, ki koga »zasleduje«. Ta prekršek obravnava policija v hitrem postopku (Filipčič, 2014a).

Zalezovanje 134.a člen

(1) Kdor koga drugega ali njegovega bližnjega s ponavljajočim se opazovanjem, zasledovanjem ali vsiljivim prizadevanjem vzpostavitve neposrednega stika ali stika preko elektronskih komunikacijskih sredstev zalezuje in pri njem ali pri njegovem bližnjem s tem povzroči prestrašenost ali ogroženost, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do dveh let.

(2) Če je zalezovana oseba mladoletna oseba ali slabotna oseba, se storilec kaznuje z denarno kaznijo ali z zaporom do treh let.

(3) Pregon za dejanje iz prvega in drugega odstavka tega člena se začne na predlog.

Kot pravi Obrhan (2015a), bo na podlagi novega 134.a člena KZ-1C mogoče preganjati t.i. zalezovalce, ki ogrožajo ali ponavljajoče prestrašijo posameznike (ne spravijo v trenutni strah, ampak v trajnejše stanje prestrašenosti) pri njihovem običajnem delu, gibanju, dejavnostih

ali zasebnosti. Bistveno je torej ponavljajoče izvršitveno ravnanje, enkratno nadlegovanje ne zadostuje.

35. člen — fizično nasilje

Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da se naklepno dejanje fizičnega nasilja nad drugo osebo opredeli kot kaznivo.

Kazenski zakonik (KZ-1) je po mnenju dr. Filipčič (2014a) usklajen s 35. členom Konvencije. KZ-1 inkriminira različne intenzivnosti fizičnega nasilja v številnih členih (tako v poglavju Kazniva dejanja zoper življenje in telo, kot tudi izven njega, kot npr. Nasilništvo po 296. členu, Nasilje v družini po 191. členu, Grožnja po 135. členu).

PIC (Šifkovič Vrbica, 2013) pravi, da Slovenska zakonodaja fizično nasilje oziroma nasilništvo ureja enako kot Konvencija, saj kar v dveh zakonskih določbah (prva ureja razmerja zgolj v družinski skupnosti, druga pa ureja nasilništvo na splošno – torej ne glede na osebno povezanost med storilcem in žrtvijo) takšno ravnanje opredeljuje kot kaznivo dejanje. KZ-1 v 296. členu zgolj podrobneje opredeli katera dejanja se lahko štejejo za nasilništvo – vendar so ta dejanja naštetá zgolj primeroma, kar pomeni, da druga dejanja oziroma ravnanja niso izključena. Ne gre za taksativno določitev ravnanj, ki bi izključila vsa druga, saj je v prvem odstavku navedenega zakonskega določila izrecno določeno, da lahko kaznivo dejanje nasilništva pomeni tudi drugačno nasilno omejevanje enakih pravic, ki osebo spravi v podrejen položaj.

36. člen — spolno nasilje, vključno s posilstvom

1. *Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da se naslednja naklepna dejanja opredelijo kot kazniva:*
  - a. *vaginalna, analna ali oralna spolna penetracija v telo druge osebe s katerim koli delom telesa ali predmetom brez njenega privoljenja;*
  - b. *izvajanje drugih spolnih dejanj z osebo proti njeni volji;*
  - c. *pripraviti drugo osebo v neprosto voljna spolna dejanja s tretjo osebo.*
2. *Privolitev mora biti dana prostovoljno kot izraz svobodne volje osebe, ocenjene v okviru danih okoliščin.*
3. *Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da se določbe prvega odstavka uporabljajo tudi za dejanja, storjena zoper nekdanje ali sedanje zakonce ali partnerje, kakor jih priznava notranje pravo.*

Kazenski zakonik (KZ-1) je po mnenju dr. Filipčič (2014a) usklajen s tem členom. KZ-1 inkriminira posilstvo (170. člen) in druge oblike kršitve spolne nedotakljivosti (spolno nasilje – 171. člen, spolna zloraba slabotne osebe – 172. člen, kršitev spolne nedotakljivosti z zlorabo položaja – 174. člen). Slovenija je izoblikovala bogato sodno prakso glede razumevanja zakonskega znaka spolno občevanje in spolno nasilje, ki zajema vsa naštetá ravnanja v 1. odstavku 36. člena

Konvencije⁸. Zato Filipčič meni, da dopolnitev navedenih kaznivih dejanj z izvršitvenimi ravnanji, kot so naštetja v 1. odstavku 36. člena konvencije, ni potrebna. Iz opisov posamičnih kaznivih dejanj v KZ-1 jasno izhaja, da razmerje med storilcem in žrtvijo ne more biti ekskulpacijski razlog, kar posebej poudarja 3. odstavek 36. člena in 43. člena Konvencije.

Tudi po mnenju PIC (Šifkovič Vrbica, 2013) KZ-1 spolno nasilje opredeljuje podobno kot Konvencija. V zvezi s tretjim odstavkom 36. člena Konvencije, je iz določb KZ-1 prav tako razvidno, da se ta kazniva dejanja preganja tako sedanje kot nekdanje zakonce ali partnerje. Zgolj dejstvo, da se kazenski pregon za kaznivo dejanje posilstva po 170. členu KZ-1 in za spolno nasilje po 171. členu KZ-1, če je storilec oseba, s katero žrtev živi v zakonski, zunajzakonski ali registrirani istospolni skupnosti, začne na predlog, v ničemer ne spremeni dejstva, da je tako ravnanje inkriminirano tudi med zakoncema, zunajzakonskima partnerjema oziroma partnerjema v registrirani istospolni skupnosti. Glede nekdanjih zakoncev, zunajzakonskih partnerjev in partnerjev iz registrirane istospolne skupnosti pa veljajo splošne določbe. Vsem zahtevam tega člena konvencije je v slovenski zakonodaji tako že zadoščeno.

Prijav spolnega nasilja in posilstev je v Sloveniji zelo malo, manj kot se teh kaznivih dejanj zgodi po ocenah NVO⁹.

37. člen — prisilna poroka

- 1. Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da se naklepno dejanje prisiljenja odraslega ali otroka v poroko opredeli kot kaznivo.*
- 2. Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da se naklepno dejanje zvatiti odraslega ali otroka na ozemlje pogodbenice ali druge države, kjer ona ali on nima prebivališča, z namenom prisiliti jo ali ga v poroko, opredeli kot kaznivo.*

Znovelo Kazenskega zakonika (KZ-1C) se je dodal nov člen 132.a Prisilna sklenitev zakonske zveze ali vzpostavitev podobne skupnosti.

Prisilna sklenitev zakonske zveze ali vzpostavitev podobne skupnosti, 132.a člen

(1) Kdor s silo ali grožnjo, da bo uporabil silo, ali z zlorabo podrejenega ali odvisnega položaja drugega prisili v sklenitev zakonske zveze ali v vzpostavitev podobne skupnosti, ki je v skladu z zakonom v določenih pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo, se kaznuje z zaporem do treh let.

(2) Kdor stori dejanje iz prejšnjega odstavka proti mladoletni osebi ali slabotni osebi, se kaznuje z zaporem do petih let.

---

⁸ Filipčič napotuje na Deisinger M.: Kazenski zakonik s komentarjem, 2002, str. 227-249.

⁹ Več je bilo o spolnem nasilju in posilstvu zapisanega v tem členu (str. 107 – 112) v: Veselič, Š., Matko, K. (2014) Analiza usklajenosti nacionalnih standardov, zakonodaje in javnih politik s Konvencijo Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima. Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženska in otroke – žrtve nasilja.

V letu 2014 je Inštitut RS za socialno varstvo naredil poročilo z naslovom Prisilne poroke romskih deklic (Narat in dr., 2014). Rezultati poročila kažejo, da je problem prisilnih romskih porok pri nas vse prej kot zanemarljiv. CSD zaradi varovanja osebnih podatkov, oseb ne obravnavajo po etnični pripadnosti in zato tudi ne želijo oziroma ne morejo poročati o podatkih glede etnične pripadnosti. Glede na izpostavljeno avtorice/avtorji poročila trdijo, da je število primerov prisilnih porok višje od teh, ki so jih pridobili za potrebe naloge. V prid temu, da so številke o prisilnih porokah otrok v resnici še precej višje od prikazanih, govori tudi dejstvo, da so poroke pogosto neuradne, sklenjene po tradicionalnih običajih, ali pa se že kohabitacija šteje kot poroka. Spregled mladoletnosti, ki ga lahko potrdijo zgolj CSD, tako ni potreben in posledično informacije o tovrstnih poročnih praksah pristojnih institucij ne dosežejo oziroma vsaj ne po teh kanalih. Z zadržkom moramo zato jemati pridobljene podatke po spolu (ugotovili so, da ni nujno, da so zgolj osebe ženskega spola žrtve prisilnega poročanja, saj podobna usoda lahko doleti tudi dečke). Deklice se namreč pogosto poročajo v tujino (npr. v Nemčijo, Italijo, Francijo, na Švedsko), dečki pa si neveste najdejo v državah, kot so Albanija, Makedonija, Bosna in Hercegovina, tudi Bolgarija – slednji so lahko v statistikah CSD celo pogostejše zabeleženi kot deklice, ravno zaradi domnevno pogostejšega povpraševanja po spregledu mladoletnosti na pristojnih centrih. Glede na dobljeno predlagajo uvedbo kaznivega dejanja prisilne poroke in še vključitev prisilnih porok kot eno izmed oblik nasilja v relevantne strateške dokumente, osveščanje o obstoju problematike prisilnih porok, zagotovitev ustrezne in dostopne krizne namestitve za žrtve prisilne poroke, spodbujanje organizacije strokovnih dogodkov, razprav in konferenc na temo prisilnih porok, organizacijo izobraževanj in usposabljanj različnih ciljnih skupin, razvijanje programov nudenja anonimnih oblik pomoči (potencialnim) žrtvam prisilne poroke, vodenje evidence podatkov o prisilnih porokah ter sledenje zavezi multidisciplinarnega pristopa k reševanju problematike prisilnih porok.

Izkušnje NVO kažejo, da institucije v Sloveniji preganjajo in do za žrtve pozitivnega zaključka pripeljejo malo primerov in da pogosto ne reagirajo (prepričanje, da so prisilne poroke romska kultura, »Ciganska posla«, da so deklice zrele, da gre za stvar izbire, strah in predsodki do Romov). Dekleta zaradi strahu ali prepričanja ne pobegnejo in imajo zelo malo informacij (Djoković, 2014).

38. člen — pohabljenje ženskih spolovil

Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da se naslednja naklepna dejanja opredelijo kot kazniva:

- a. ekscizija, infibulacija ali drugo pohabljenje celotnih ali delov ženskih velikih sramnih ustnic, malih sramnih ustnic ali klitorisa;*
- b. prisiljenje ali napeljevanje ženske, da se na njej izvajajo dejanja iz točke a;*
- c. prepričevanje, prisiljenje ali napeljevanje dekleta, da se na njej izvajajo dejanja iz točke a.*

Po mnenju dr. Filipčič (2014a) pohabljenje ženskih spolovil (vse oblike, naštetje v 38. členu točka a) predstavljajo v slovenski kazenski zakonodaji ustrezne telesne poškodbe. Glede na intenzivnost posega v telo in stalnost posledic sodi pohabljenje ženskih spolovil v okvir hude ali

posebno hude telesne poškodbe, pri katerih je kazniv tudi poskus. Natančnejše opisovanje oblik pohabljenj v Konvenciji ne vpliva na prejšnjo ugotovitev in takšen kazuistični pristop konvencije ne zavezuje države, da morajo vse oblike izrecno navesti kot zakonske znake kaznivega dejanja, če je tradicionalno pristop k inkriminiranju drugačen, abstraktnejši in je glede na ustaljene interpretacije telesnih poškodb nesporno, da so inkriminirane tudi vse posamične oblike pohabljenja ženskih spolovil.

Člen v točki b opredeljuje kot kaznivo dejanje tudi »prisiljenje ali spodbujanje ženske, da se na njej izvajajo dejanja iz točke a«. V 200. točki Obrazložitvenega poročila je pojasnjeno, da inkriminira pomoč storilca pri pohabljenju spolovil (in se ne nanaša na vprašanje privolitve odrasle osebe v pohabljenje oz. na nagovarjanje odrasle ženske, da se podvrže pohabitvi, kar izhaja iz 201. točke Obrazložitvenega poročila). Pomoč pri kaznivem dejanju je po 38. členu Kazenskega zakonika (KZ-1) kazniva, torej tudi pomoč storilcu pri pohabitvi ženskih spolovil, kot je opisana v točki b 38. člen Konvencije. Ob tem dr. Filipčič (Bavcon, Šelih et al. v Filipčič, 2014a) poudari, da po teoriji kazenskega prava tudi privolitev ženske v pohabitev ne bi odvzela protipravnosti ravnanja storilca.

38. člen se v točki c nanaša na mladoletne žrtve in razširja nabor ravnanj, ki pomenijo pomoč storilcu pri kaznivem dejanju tako, da ravnanjem iz točke b dodaja še »prepričevanje« (ang. incitement) mladoletnih deklet, da se podvržejo pohabljenju. V 201. točki Obrazložitvenega poročila posebej poudarja, da je s tem dodatnim izvršitvenim ravnanjem želel zajeti pritiske staršev oz. sorodnikov na mlada dekleta. Glede na opredelitev pomoči po 38. členu KZ-1 ni zadržka, da bi se tudi takšno ravnanje staršev opredelilo kot pomoč pri dejanju storilca, lahko pa tudi kot samostojno kaznivo dejanje v okviru kaznivega dejanja po 192. členu KZ-1: Zanimanje mladoletne osebe in surovo ravnanje. Filipčič (2014a) pravi, da je KZ-1 usklajen z 38. členom te Konvencije.

Zavedanje o tem kaznivem dejanju je v Sloveniji majhno. Dogaja se za zaprtimi vrati, ko tudi zavedanje javnosti je malo.

Ministrstvo za pravosodje (Pličanič, Ban, 2013) je leta 2013 glede tega kaznivega dejanja med drugim zapisalo: da je dikcija 38. člena v tej obliki primerna za države tretjega sveta, kjer je problem pohabljanja ženskih spolovil še vedno prisoten in kjer obstajajo problemi s kriminalizacijo te škodljive prakse. V Sloveniji in drugih državah članicah Sveta Evrope, kjer se ta praksa ne pojavlja, tovrstna dikcija v Kazenskem zakoniku ni potrebna, še posebej, ker je pohabljanje ženskih spolovil že kriminalizirano v okviru klasičnega kaznivega dejanja hude telesne poškodbe¹⁰.

---

10 Več o tem pod tem členom (str. 114 – 116) v: Veselič, Š., Matko, K. (2014) Analiza usklajenosti nacionalnih standardov, zakonodaje in javnih politik s Konvencijo Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima. Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženska in otroke – žrtve nasilja.

39. člen — prisilna prekinitve nosečnosti in prisilna sterilizacija

Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da se naslednja naklepna dejanja opredelijo kot kazniva:

- a. *izvajanje prisilne prekinitve nosečnosti brez predhodne in zavestne privolitve ženske;*
- b. *opravljanje operacije, katere namen ali posledica je prenehanje ženske sposobnosti za naravno reprodukcijo brez njene predhodne in zavestne privolitve ali razumevanja postopka.*

Dr. Filipčič (2014a) pravi, da sterilizacija predstavlja poseg v človekovo telo s trajnimi posledicami in zato po zakonodaji Republike Slovenije predstavlja kaznivo dejanje hude telesne poškodbe po Kazenskem zakoniku (KZ-1) in je ni potrebno posebej inkriminirati. Sterilizacija je vedno protipravna (in predstavlja kaznivo dejanje), kadar niso izpolnjeni zakonski pogoji iz Zakona o zdravstvenih ukrepih pri uresničevanju pravice do svobodnega odločanja o rojstvu otrok (ZZUUP) (starost 35 let, izrecna prošnja za sterilizacijo, odločanje komisije ...). Po naši zakonodaji je sterilizacija protipravna kljub predhodni privolitvi ženske, če niso izpolnjeni tudi ostali zakonski pogoji (starost, postopek), kar pomeni, da je slovenska zakonodaja strožja od Konvencije. Filipčič zaključuje, da se KZ-1 sklada s tem členom Konvencije.

40. člen — spolno nadlegovanje

Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da se vsaka oblika neželenega verbalnega, neverbalnega ali fizičnega spolnega dejanja z namenom ali posledico prizadeti dostojanstvo osebe, zlasti kadar gre za ustvarjanje zastraševalnega, sovražnega, ponižujočega, sramotilnega ali žaljivega okolja, kazensko ali drugače pravno sankcionira.

PIC (Šifkovič Vrbica, 2013) piše, da slovenska kazenska zakonodaja inkriminira zgolj spolno nadlegovanje na delovnem mestu, saj tam glede na dejansko stanje do spolnega nadlegovanja najpogosteje prihaja. Tudi če spolno nadlegovanje ni posebej inkriminirano v kazenski zakonodaji, to še ne pomeni, da določba Konvencije ni že umeščena v naš pravni red. Določba te Konvencije, ki ureja spolno nadlegovanje, predvideva, da države pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da se vsaka oblika neželenega verbalnega, neverbalnega ali fizičnega spolnega dejanja z namenom ali posledico prizadeti dostojanstvo osebe, zlasti kadar gre za ustvarjanje zastraševalnega, sovražnega, ponižujočega, sramotilnega ali žaljivega okolja, kazensko ali drugače pravno sankcionira. Od držav pogodbenic zahteva, da spolno nadlegovanje kazensko ali drugače pravno sankcionirajo. Kot je očitno, Konvencija ne predvideva zgolj kazenske odgovornosti in posledične kazenske sankcije, temveč tudi drugačno pravno sankcioniranje – alternativno določitev sankcij. 179. člen Obligacijskega zakonika (OZ-UPB1) predvideva prisojno pravične denarne odškodnine oškodovancu, če okoliščine primera, zlasti pa stopnja bolečin in strahu ter njihovo trajanje to opravičujejo, za pretrpljene telesne bolečine, za pretrpljene duševne bolečine zaradi zmanjšanja življenjske aktivnosti, skaženosti, razžalitve dobrega imena in časti ali okrnitve svobode ali osebnostne pravice ali smrti bližnjega in za strah, neodvisno od povračila premoženjske škode, pa tudi če premoženjske škode ni. Višina odškodnine za nepremoženjsko škodo je odvisna od pomena prizadete dobrine in namena te

odškodnine, ne sme pa podpirati teženj, ki niso združljive z njeno naravo in namenom. 181. člen Obligacijskega zakonika (OZ-UPB1), ki ureja kršitev dostojanstva, določa, da ima pravico do pravične denarne odškodnine zaradi pretrpljenih duševnih bolečin oseba, ki je bila s prevaro, silo ali zlorabo kakšnega razmerja podrejenosti ali odvisnosti zapeljana h kaznivemu spolnemu občevanju ali drugemu spolnemu dejanju, kot tudi oseba, proti kateri je bilo storjeno kakšno drugo kaznivo dejanje zoper dostojanstvo osebnosti ali moralo.

Področje spolnega nadlegovanja in nadlegovanja zaradi spola je v Sloveniji raziskovalno podhranjeno. Zadnja slovenska reprezentativna nacionalna raziskava o pojavu spolnega nadlegovanja, ki je bila narejena na področju spolnega nadlegovanja na delovnem mestu, je bila izvedena leta 1998 v okviru raziskave Slovenskega javnega mnenja, pravi Jogan (v Veselič, Matko, 2014, s. 120), torej pet let preden je Slovenija prepoved spolnega nadlegovanja vnesla v delovno zakonodajo.

41. člen — pomoč ali napeljevanje in poskus

1. Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe, da se kot kaznivo ravnanje, kadar je storjeno naklepno, opredeli pomoč ali napeljevanje k storitvi kaznivih ravnanj, določenih v skladu s 33., 34., 35., 36., 37. členom, točko a. 38. člena in 39. členom te konvencije.

2. Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe, da se kot kazniva ravnanja, kadar so storjena naklepno, opredeli poskus kaznivih ravnanj, določenih v skladu s 35., 36., 37. členom, točko a. 38. člena in 39. členom te konvencije.

Naklepna pomoč in napeljevanje k vsem kaznivim dejanjem (torej ne le tistim, ki jih navaja konvencija) sta kaznivi obliki udeležbe po 37. in 38. členu Kazenskega zakonika (KZ-1). Obe obliki sta kaznivi tudi, če kaznivo dejanje ostane pri poskusu (39. člen KZ-1) (Filipčič, 2014a).

Po 8. členu Zakona o prekrških (ZP) je kaznivo tudi napeljevanje ali pomoč pri prekršku, vendar le, če je prekršek tudi dokončan (po 10. členu Zakona o prekrških namreč (ZP) poskus prekrška ni kazniv). Navedeno je relevantno le v zvezi z zalezovanjem po 34. členu Konvencije, ki je (izven družinske ali druge življenjske skupnosti) opredeljeno kot prekršek¹¹. Ker pa Konvencija v 1. odstavku 41. člena ni natančna v takšni meri, da bi posebej zahtevala kaznivost udeležbenih ravnanj, tudi, če protipravno ravnanje ostane pri poskusu, dr. Filipčič (2014a) zaključuje, da je slovenska zakonodaja v skladu s 1. odstavkom 41. člena te Konvencije.

Poskus iz 2. odstavka 41. člena Konvencije je po določbi 34. člena KZ-1 kazniv za vsa kazniva dejanja, za katera je predpisana kazen tri leta zapor ali več, pri lažjih kaznivih dejanjih pa le, če je to pri kaznivem dejanju izrecno določeno (Filipčič, 2014a).

Glede na navedeno dr. Filipčič (2014a) ugotavlja:

- poskus fizičnega nasilja (35. člen Konvencije) po slovenski zakonodaji ni kazniv, če gre za lažje oblike nasilja (lahka telesna poškodba po 1. odstavku 122. člena KZ-1, grožnja po 135. členu KZ-1). Vendar pa Obrazložitevno poročilo v 213. in 214. točki izrecno navaja, da konvencija omejuje kaznivost poskusa le na težje oblike fizičnega nasilja, kar pomeni, da Slovenija glede tega izpolnjuje zahteve konvencije;
- poskus vseh oblik spolnega nasilja (36. člen te Konvencije) je kazniv;
- poskus kaznivega dejanja Trgovina z ljudmi (kamor sodi prisilna poroka po 37. členu Konvencije) je kazniv po 113. členu KZ-1;
- poskus hude telesne poškodbe (kamor sodi pohabljenje ženskih spolnih organov) je kazniv po 123. členu KZ-1;
- kazniv je tudi poskus prisilne prekinitve nosečnosti (kaznivo dejanje po 121. členu KZ-1), prav tako poskus prisilne sterilizacije (huda telesna poškodba po 123. člen KZ-1).

Dr. Filipčič (2014a) v svojem mnenju tako zaključi, da je KZ-1 usklajen z 41. členom Konvencije.

42. člen — nesprejemljivo opravičevanje zločinov, vključno z zločini, storjenimi v imenu t. i. "časti"

1. *Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da se v kazenskih postopkih, sproženih po storitvi katerega koli nasilnega dejanja, ki ga zajema področje uporabe te konvencije, kultura, običaji, vera, tradicija ali t. i. "čast" ne štejejo kot opravičilo za taka dejanja. To se nanaša zlasti na trditev, da je žrtev prekršila kulturna, verska, družbena ali tradicionalna pravila ali običaje primernega obnašanja.*

2. *Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe, s katerimi zagotovijo, da prepričevanje otroka s strani druge osebe, da stori katero od dejanj iz prejšnjega odstavka, ne sme zmanjšati kazenske odgovornosti te osebe za storjena dejanja.*

Dr. Filipčič (2014a) je v svojem mnenju glede tega člena zapisala:

1. odstavek 42. člena se nanaša na prepoved izključitve protipravnosti kaznivih dejanj zaradi upoštevanja kulture, običajev, časti in drugih podobnih razlogov. Po zakonodaji Republike Slovenije je protipravnost dejanja lahko izključena zaradi silobrana, opravičljive skrajne sile, privolitve oškodovanca (samo pri disponibilnih dobrinah). V okviru nobenega od teh institutov ni mogoče upoštevati kulture, običajev ali časti kot razloge za izključitev protipravnosti dejanja.

Čeprav izraz »justification« iz 1. odstavka praviloma ne zajema tudi izključitve krivde, Filipčič (2014a) poudari, da v našem sistemu ni mogoče izključiti krivde zaradi sklicevanja storilca na navedene okoliščine. To bi bilo eventualno mogoče le ob priznanju neizogibne pravne zmote (če je bil storilec iz utemeljenega razloga prepričan, da njegovo ravnanje ni prepovedano), vendar takšnega razloga ni mogoče subsumirati v okvir utemeljenih razlogov po 2. odstavku 31. člena KZ-1. Olajševalnih okoliščin pojem »justification« ne zajema, saj sodijo že v področje odmere kazni, ko ni torej razlogov za izključitev protipravnosti ali krivde.

2. odstavek 42. člena zahteva od držav, da zagotovijo kazensko odgovornost oseb, ki napeljejo mladoletne osebe (pod starostjo za kazensko odgovornost) k storitvi katerega od kaznivih dejanj iz Konvencije. Po zakonodaji Republike Slovenije se napeljevalec kaznuje, kakor da bi dejanje storil sam (37. člen KZ-1) in njegova odgovornost ni odvisna od krivde neposrednega storilca. Poleg tega pozna Kazenski zakonik tudi institut posrednega storilca (20. člen KZ-1) za primere, kadar vplivanje na neposrednega storilca presega opredelitev napeljevanja (Filipčič, 2014a).

43. člen — obravnava kaznivih ravnanj

Kazniva ravnanja, določena v skladu s to konvencijo, se obravnavajo ne glede na vrsto razmerja med žrtvijo in storilcem.

Vsa kazniva dejanja po Konvenciji se obravnavajo kot kazniva dejanja ne glede na razmerje med storilcem in žrtvijo (vrsta oz oblika odnosa ne vpliva na protipravnost dejanja). Pri nekaterih kaznivih dejanjih pa razmerje med njima vpliva na obliko pregona ali na višino predpisane kazni, česar pa 43. člen Konvencije ne zajema. Kazenski zakonik (KZ-1) je usklajen s tem členom, pravi dr. Filipčič (2014a).

Enako trdi tudi PIC (Šifkovič Vrbica, 2013), ko piše, da se glede na to, da so vsa omenjena kazniva dejanja inkriminirana v KZ-1 obravnavajo ne glede na vrsto razmerja med žrtvijo in storilcem. 4. in 6. člen KZ-1, ki urejata njegovo osebno veljavnost, ne izključujeta protipravnosti oziroma kaznivosti za ravnanja, ki pomenijo kazniva dejanja, zaradi razmerja med žrtvijo in storilcem, tako da je tudi ta določba že vnesena v KZ-1.

44. člen — pristojnost

1. *Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za določitev pristojnosti za vsako kaznivo ravnanje v skladu s to konvencijo, kadar:*
  - a. *je storjeno na njihovem ozemlju; ali*
  - b. *je storjeno na ladji, ki pluje pod njihovo zastavo; ali*
  - c. *je storjeno v zrakoplovu, registriranim po njihovem pravu; ali*
  - d. *ga je storil njihov državljan; ali*
  - e. *ga je storila oseba, ki običajno prebiva na njihovem ozemlju.*
2. *Pogodbenice si prizadevajo sprejeti potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za določitev pristojnosti za vsako kaznivo ravnanje, določeno v skladu s to konvencijo, kadar je storjeno proti njihovemu državljanu ali osebi, ki običajno prebiva na njihovem ozemlju.*
3. *Za pregon kaznivih ravnanj, določenih v skladu s 36., 37., 38. in 39. členom te konvencije, pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da njihova pristojnost ni podrejena pogoju, da dejanja veljajo za kazniva na ozemlju, kjer so bila storjena.*
4. *Za pregon kaznivih ravnanj, določenih v skladu s 36., 37., 38. in 39. členom te konvencije, pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da njihova pristojnost glede točk d. in e. prvega odstavka, ni podrejena pogoju, da se pregon lahko začne le po*

žrtvini prijavi kaznivega ravnanja ali predložitvi podatkov države, v kateri je bilo storjeno kaznivo ravnanje.

5. *Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za določitev pristojnosti za kazniva ravnanja, določena v skladu s to konvencijo, kadar je domnevni storilec na njihovem ozemlju in ga ne izročijo drugi pogodbenici izključno zaradi njegovega državljanstva.*

6. *Kadar več kakor ena pogodbenica uveljavlja pristojnost za domnevno kaznivo ravnanje, določeno v skladu s to konvencijo, se vpletene pogodbenice po potrebi posvetujejo glede določitve najprimernejše pristojnosti za pregon.*

7. *Brez poseganja na splošna pravila mednarodnega prava ta konvencija ne izključuje kazenske pristojnosti, ki jo izvaja pogodbenica v skladu s svojim notranjim pravom.*

Slovenija je vzela pridržek glede točke e prvega odstavka 44. člena Konvencije in tretjega in četrtega odstavka tega člena.

Obran (2015b) glede točke e prvega odstavka tega člena pravi, da je v Predlogu Zakon o ratifikaciji Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima (Erjavec, 2014) pojasnjeno, da slovensko materialno kazensko pravo ne pozna pojma običajno prebivališče (habitual residence). Tega pojma ni niti na drugih pravnih področjih. V tem pogledu je pridržek smiseln.

Glede tretjega odstavka 44. člena Obrana (2015b), navede besedilo iz Predloga Zakona o ratifikaciji Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima (Erjavec, 2014), in sicer, da je po slovenski zakonodaji t.i. dvojna kaznivost pogoj za pristojnost Republike Slovenije, če je bilo kaznivo dejanje storjeno v tujini (3. odstavek 14. člena Kazenskega zakonika (KZ-1)), v določenih primerih pa se sme storilec preganjati z dovoljenjem ministra za pravosodje. Vendar pa Obrana meni, da bi veljalo o spremembi te določbe KZ-1 razmisliti, saj si lahko zamislimo primere, ko slovenski državljan stori kaznivo dejanje nasilja v družini v kateri od držav, kjer nasilje nad ženskami ni kaznivo (saj sicer slovenski KZ-1 velja za slovenskega državljana tudi, če kaznivo dejanje stori v tujini, kot piše v 12. člen KZ-1). Obrana doda, da se zavedamo, da bi bil glede spremembe te določbe potreben temeljit razmislek, a menimo, da pridržek ustavlja vsake poskuse oz. razpravo za spremembo, zato bi ga bilo potrebno odpraviti.

Za četrti odstavek 44. člena Vlada Republike Slovenije v Predlogu Zakona o ratifikaciji Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima (Erjavec, 2014) pojasnjuje, da se nekatera konvencijska kazniva dejanja, kot npr. posilstvo in spolno nasilje, v Republiki Sloveniji preganjajo na predlog, če so storjena v zakonski, zunajzakonski zvezi ali registrirani istospolni skupnosti. Iz tega vidika je pridržek smiseln, zaključí Obrana (2015b).

Novela Kazenskega zakonika (KZ-1C), uveljavlja spremembo preгона storilcev kaznivih dejanj, izvršenih na škodo mladoletnikov, storilce se preganja po uradni dolžnosti (15.a člen).

15.a člen, Način pregona storilcev kaznivih dejanj, izvršenih na škodo mladoletnikov

V primerih, ko je kaznivo dejanje iz poglavij zoper življenje in telo, zoper človekove pravice in svoboščine, zoper spolno nedotakljivost ali drugo kaznivo dejanje iz tega zakonika z znaki nasilja izvršeno zoper mladoletnika, se glede načina kazenskega pregona ne uporabljajo določbe tega zakonika o vložitvi predloga ali zasebne tožbe in se storilca preganja po uradni dolžnosti.

45. člen — sankcije in ukrepi

1. *Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da se kazniva ravnanja, določena v skladu s to konvencijo, kaznujejo z učinkovitimi, sorazmernimi in odvračilnimi sankcijami ob upoštevanju njihove resnosti. Te sankcije vključujejo, kadar je to primerno, kazni, katerih posledica je odvzem prostosti, kar je lahko povod za izročitev.*
2. *Pogodbenice lahko sprejmejo druge ukrepe v zvezi s storilci, na primer:*
  - *spremljanje ali nadzor obsojenih oseb;*
  - *odvzem roditeljske pravice, če otrokove koristi, kar lahko vključuje varnost žrtve, ni mogoče zagotoviti na noben drug način.*

Dr. Filipčič (2014a) pravi, da Konvencija prepušča določitev vrste in višine kazni državam pogodbenicam, pri čemer pa jim nalaga, da naj bodo sankcije učinkovite, sorazmerne teži dejanj in odvračilne. Primeroma našteva tudi nekaj sankcij, ki jih priporoča pogodbenicam v sprejem, jih pa ne zavezuje k temu. Filipčič pravi, da je Kazenski zakonik (KZ-1) usklajen s 45. členom.

PIC (Šifkovič Vrbica, 2013) piše, da KZ-1 v 2. in 3. členu ureja zakonitost kazenski sankcij in sistem kazenskih sankcij. Drugi odstavek 3. člena določa, da morajo biti predpisane kazni v sorazmerju s težo dejanja in krivdo storilca.

NVO opozarjamo na pomanjkljivost Zakona o preprečevanju nasilja v družini (ZPND) (Obran, Hrovat, ur., 2015), saj ne uvaja sankcij za kršitve ukrepov, ki so opredeljeni v zakonu.

46. člen — obteževalne okoliščine

Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da se lahko naslednje okoliščine, če te niso že del bistvenih sestavin kaznivega ravnanja, v skladu z ustreznimi določbami notranjega prava upoštevajo kot obteževalne okoliščine pri določitvi kazni v zvezi s kaznivimi ravnanji, določenimi v skladu s to konvencijo:

- a. *kaznivo ravnanje zoper nekdanjega ali sedanjega zakonca ali partnerja, kakor ga priznava notranje pravo, je storil družinski član, oseba, ki živi z žrtvijo, ali oseba, ki je zlorabila svoj položaj;*
- b. *kaznivo ravnanje ali podobna kazniva ravnanja so bila storjena večkrat;*
- c. *kaznivo ravnanje je bilo storjeno zoper osebo, ranljivo zaradi posebnih okoliščin*
- d. *kaznivo ravnanje je bilo storjeno zoper otroka ali v njegovi navzočnosti;*
- e. *kaznivo ravnanje sta storili dve osebi ali ga je storilo več oseb skupaj;*

- f. kaznivo ravnanje se je začelo s skrajnimi stopnjami nasilja ali jih je vključevalo;
- g. kaznivo ravnanje je bilo storjeno z uporabo orožja ali grožnjo z njim;
- h. kaznivo ravnanje je žrtvi povzročilo hudo telesno ali duševno škodo;
- i. storilec je že bil obsojen zaradi podobnih kaznivih ravnanj.

Dr. Filipčič (2015a) glede tega člena pravi, da je Kazenski zakonik (KZ-1) z njim usklajen.

Obteževalne (in olajševalne) okoliščine našteva KZ-1 le primeroma v 2. odstavku 49. člena in tako pušča sodišču možnost, da pri odmeri kazni upošteva vse okoliščine, ki v konkretnem primeru vplivajo na odmero kazni (torej tudi okoliščine, navedene v 46. členu Konvencije). Zakonodajca Republike Slovenije tako pušča sodnici ali sodniku široko diskrecijo pri odmeri kazni. Navedena določba Konvencije (s pojasnilom v točki 235. Obrazložitevnenega poročila) izrecno navaja upoštevanje obteževalnih okoliščin »v skladu z notranjim pravom pogodbenice«, s čimer Konvencija dopušča različne pristope k določanju obteževalnih okoliščin oz. odmeri kazni (Filipčič, 2014a).

Enakega mnenja je PIC (Šifkovič Vrbica, 2013), ko piše, da je odmera kazenske sankcije v pristojnosti sodišča, ki v sodbi izreče kazensko sankcijo. Slovenska zakonodaja določa pravila za odmero kazni, ki so okvir, skozi sodno prakso pa se določajo konkretna merila, kaj šteje za obteževalno okoliščino. Olajševalne in obteževalne okoliščine so v KZ-1 našteje zgolj primeroma, sodišče pa se nato v vsakem konkretnem primeru odloči, katere bo upoštevalo pri odmeri kazni za storilca. Bistvenega pomena je torej dejstvo, da KZ-1 prav nobene od obteževalnih okoliščin, ki jih predvideva Konvencija, ne izključuje, nekatere od njih pa našteva v drugem odstavku 49. člena.

47. člen — kazni, ki jih izreče druga pogodbenica

Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev možnosti, da se pri določitvi kazni v zvezi s kaznivimi ravnanji, določenimi v skladu s to konvencijo, upoštevajo pravnomočno izrečene kazni druge pogodbenice.

Ta možnost v Sloveniji podana že s Konvencijo o medsebojni pomoči v kazenskih zadevah in je slovenska zakonodaja tako usklajena s 47. členom Konvencije, pravi Filipčič (2015a).

PIC (Šifkovič Vrbica, 2013) piše, da Zakon o sodelovanju v kazenskih zadevah z državami članicami Evropske unije (ZSKZDČEU-1) – ureja sodelovanje v kazenskih zadevah med pristojnimi organi Republike Slovenije in drugih držav članic Evropske unije. Na področju mednarodne pravne pomoči v kazenskih zadevah Slovenijo obvezujejo številne večstranske pogodbe. Mednarodno pravno pomoč v kazenskih zadevah urejajo tudi številni bilateralni sporazumi¹² ter v Zakonu o kazenskem postopku (ZKP) XXX. Poglavje - Postopek za mednarodno pravno pomoč in izvršitev mednarodnih pogodb v kazenskopravnih stvareh.

¹² Postopek za mednarodno pravno pomoč in izvršitev mednarodnih pogodb v kazenskopravnih stvareh. Dostopno na: http://www.mp.gov.si/si/delovna_podrocja/pravosodje/mednarodna_pravna_pomoc/, 1. 7. 2014.

48. člen — prepoved obveznih alternativnih postopkov reševanja sporov ali izrekanja kazni

- 1. Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za prepoved obveznih alternativnih postopkov reševanja sporov, vključno z mediacijo in conciliacijo, v zvezi z vsemi oblikami nasilja, ki jih zajema področje uporabe te konvencije.*
- 2. Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev ustreznega upoštevanja sposobnosti storilca, da prevzame finančne obveznosti do žrtve, če mu je naloženo plačilo globe.*

V zakonodaji so alternativni načini obravnavanja storilcev kaznivih dejanj (poravnavanje, odloženi pregon) poznani, vendar jih ne predpisuje kot obvezne. Vsekakor pa iz prakse izhaja, da je potrebno kontinuirano dodatno opozarjati na nesprejemljivost postopkov mediacij, conciliacij in poravnav v primerih nasilja. NVO v praksi opažamo pritiske na žrtve, da se poravnajo ali da se vključijo v postopek mediacije.

Glede 1. odstavka tega člena te Konvencije Filipčič zapiše, da slovenska kazenska zakonodaja pozna nekaj alternativnih načinov obravnavanja storilcev kaznivih dejanj (poravnavanje, odloženi pregon), vendar jih Zakon o kazenskem postopku (ZKP) v nobenem primeru ne predpisuje kot obvezne (Filipčič, 2014a).

Glede na Obrazložitevno poročilo je namen določbe 2. odstavka v tem, da breme plačila denarne kazni ne bi prizadelo žrtve, predvsem kadar sta storilec in žrtev člana družinske skupnosti (in je storilčev dohodek edini dohodek družinske skupnosti). Ta namen zagotavlja Kazenski zakonik (KZ-1) z določbo 3. odstavka 47. člena, ko nalaga sodišču, da pri določanju višine dnevnega zneska upošteva tudi njegove družinske obveznosti (Filipčič, 2014a).

Sodišče presoja višino kazni glede na olajševalne in obteževalne okoliščine, ki niso vse vnaprej določene. Med tistimi, ki jih zakon primeroma navaja, ni materialnega položaja žrtve.

PIC (Šifkovič Vrbica, 2013) pravi, da v Sloveniji na kazenskem področju ne govorimo o mediaciji, poznamo pa postopek poravnavanja v kazenskih zadevah, katerega cilj je sklenitev sporazuma, ki vsebuje določeno moralno ali materialno zadoščenje oškodovanca zaradi storjenega dejanja osumljenca. Ta postopek ureja Zakon o kazenskem postopku¹³. Vsekakor pa iz prakse izhaja, da je potrebno kontinuirano dodatno opozarjati na nesprejemljivost postopkov mediacij, conciliacij in poravnav v primerih nasilja.

VI. poglavje — preiskovanje, pregon, procesno pravo in zaščitni ukrepi

49. člen — splošne obveznosti

1. *Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev izvajanja preiskovanj in sodnih postopkov v zvezi z vsemi oblikami nasilja s področja uporabe te konvencije brez nepotrebnega odlašanja in ob upoštevanju pravic žrtev v vseh fazah kazenskega postopka.*
2. *Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe v skladu s temeljnimi načeli človekovih pravic in z upoštevanjem vidika spola pri nasilju, da zagotovijo učinkovito preiskovanje in pregon kaznivih ravnanj, določenih v skladu s to konvencijo.*

Zakon o kazenskem postopku (ZKP) v 15. členu na splošno določa prizadevanje sodišča, da se postopek izvede brez nepotrebnega zavlačevanja in s pozornostjo, da se onemogoči kakršnokoli zlorabo pravic, ki jih imajo udeleženci v postopku (Šifkovič Vrbica, 2013).

Glede tega ne deluje pravilo, da bi morala biti žrtev postavljena v središče in zaščitena, pogosto se med temi postopki zgodi sekundarna viktimizacija žrtve.

50. člen — takojšen odziv, preprečevanje in zaščita

1. *Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da se pristojni organi pregona nemudoma in ustrezno odzovejo na vse oblike nasilja, ki jih zajema področje uporabe te konvencije, z ustrezno in takojšnjo zaščito žrtev.*
2. *Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da se pristojni organi pregona nemudoma in ustrezno vključijo v preprečevanje vseh oblik nasilja in zaščito pred njimi s področja uporabe te konvencije, vključno z uporabo preventivnih operativnih ukrepov in zbiranjem dokazov.*

Kot piše dr. Filipčič (2014a) je pri nudenju pomoči žrtvam hitrost pri ukrepanju pristojnih organov in organizacij ključnega pomena. In to ne le zaradi varnosti žrtve nasilja, pač pa tudi zato, »da žrtev ne izgubi zaupanja v učinkovitost delovanja organov in organizacij in da povzročitelj nasilja prejme jasno sporočilo, da država njegovega ravnanja ne dopušča. ... Zato je Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZPND) jasno določil, da morajo primere nasilja obravnavati prednostno pred ostalimi nalogami, ki so jih sicer dolžne izvajati.« ZPND to določa v 1. odstavku 10. člena.

Zakon o kazenskem postopku (ZKP) upošteva dolžnost organov pregona, ki jo Konvencija določa za vse oblike nasilja s področja uporabe le-te na splošno za vsa kazniva dejanja, kar pomeni, da ustrezno ureja odzivnost, preprečevanje in zaščito, glede na to določbo (145. člen, 146. člen, 201. člen, 195.a člen), piše PIC (Šifkovič Vrbica, 2013).

51. člen — ocena in obvladovanje tveganja

1. Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da vsi ustrezni organi pripravijo oceno tveganja smrtnosti, resnosti razmer in nevarnosti ponavljanja nasilja za obvladovanje tveganja in, če je to potrebno, zagotovitev usklajene varnosti in podpore.
2. Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da ocena iz prejšnjega odstavka v vseh fazah preiskovanja in uporabe zaščitnih ukrepov ustrezno upošteva dejstvo, da imajo storilci nasilnih dejanj s področja uporabe te konvencije strelno orožje ali dostop do njega.

Na CSD izdela načrt varnosti strokovna delavka ali delavec. Skupaj z žrtvijo razišče situacijo in opredeli problem nasilja, identificira se, kdo so še (možne) žrtve nasilja v družini, oceni psihofizično stanje žrtve, socialno podporno mrežo žrtve, skupaj z njo izdela prav tako začetno oceno ogroženosti, opredeli načine ravnanja za zagotavljanje varnosti in krepitev njene moči, žrtev seznaniti z vsemi pravicami in možnostmi na osnovi različnih zakonov. CSD opravi pogovor z žrtvijo, analiza tveganja, izdelavo začetne ocene ogroženosti in izdelavo individualnega varnostnega načrta (Skupnost centrov za socialno delo¹⁴).

Po proučitvi okoliščin je CSD dolžan nuditi žrtvi oblike pomoči po zakonu, ki ureja socialno varstvo, in oceniti, ali je potrebno oblikovati načrt pomoči. Načrt se oblikuje vedno, ko je potrebno za vzpostavitev varnega okolja žrtve dalj časa trajajoče ukrepanje in je potrebnih več ukrepov pomoči različnih institucij. Pripravi se načrt za zmanjšanje tveganja in škode, ki je usklajen s sposobnostmi in doživljanjem žrtve ter njenimi željami. Žrtev pri pripravi načrta aktivno sodeluje. Predvidijo se potrebni ukrepi, obravnava v različnih programih in strokovna pomoč pri različnih izvajalcih. Če je žrtev nasilja otrok, se v načrtu pomoči predvidijo tudi ukrepi za varstvo otroka po predpisih, ki urejajo družinska razmerja. Naloga CSD je pridobiti informacije o različnih programih za vključevanje žrtev in povzročiteljev nasilja v družini, da jih lahko uspešno napotimo v primerne programe, ki bodo pripomogli k reševanju njihovih stisk in težav. Poleg takojšnje pomoči žrtvi nasilja v družini, je naša skupna naloga poskrbeti tudi za njeno dolgotrajno varnost in preprečiti nadaljnje nasilje. CSD v timskem sodelovanju z različnimi službami in žrtvijo nasilja oblikuje zanj najučinkovitejši načrt pomoči. Pri oblikovanju načrta pomoči oz. varnosti, je pri odrasli žrtvi nasilja potrebno njeno soglasje oz. sodelovanje, v kolikor gre za otroka, ki je žrtev nasilja, pa ima CSD zakonsko dolžnost in pooblastila, da ga zaščiti pred nadaljnjim ogrožanjem oz. zlorabljanjem (Milek Ogrinc, 2014).

NVO smo v predlogih za spremembo Zakona o preprečevanju nasilja v družini (ZPND) (Obran, Hrovat, ur. 2015) glede 15. člena, ki govori o načrtu pomoči predlagale spremembo člena, in sicer opozarjamo na to, da kadar CSD izve za nasilje v družini, mora v vsakem primeru oblikovati načrt pomoči žrtvi, ne le oceniti, ali bi bilo to potrebno. Seznanjanje žrtev z možnostmi in načrtovanje konkretnih dogovorov za zagotovitev varnosti je ena ključnih stvari za njihovo opolnomočenje, zato morajo biti vse institucije in organi dolžni žrtve nasilja seznaniti z ukrepi za zagotovitev

varnosti žrtvam nasilja, s postopki, ki bodo potekali v času obravnave, in z drugimi oblikami pomoči žrtvam nasilja, ki jo nudijo sami, ter usmeriti žrtev nasilja na druge pristojne institucije in organe.

52. člen — nujni omejitveni ukrepi

Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da imajo pristojni organi pooblastila za izrekanje ukrepov v primerih neposredne nevarnosti, da storilec nasilja v družini zapusti prebivališče žrtve ali ogrožene osebe za ustrezno dolgo obdobje in da se mu prepove vstop v prebivališče ali stik z žrtvijo ali ogroženo osebo. Ukrepi, sprejeti na podlagi tega člena, dajejo prednost varnosti žrtev ali ogroženih oseb.

Policija lahko po Zakonu o nalogah in pooblastilih policije (ZNPPol) izda prepoved približevanja na kraju dogodka. Prepoved traja 48 ur, nato se preiskovalna sodnica/sodnik odloči, če ga podaljša. Po tem zakonu smejo policistke in policisti kršitelju ukrep izreči ne zgolj in samo na kraju, kjer je bilo dejanje storjeno, ampak ga lahko izrečejo kršitelju takoj, ko ga ujamejo, ne glede na kraj. Minimalna razdalja, do katere se sme kršitelj približati žrtvi, ni več določena, saj je praksa pokazala, da je namen ukrepa dosežen že, če se kršitelju določi manjša razdalja od prej minimalno določene (Tretje periodično poročilo, 2014, s. 7).

Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZPND) od 18. do 24. člena predvideva ukrepe za zagotovitev varnosti žrtve.

Ukrepi, ki jih zaradi nasilja v družini tako izreče pristojno okrožno sodišče, so določeni v 19. 21. in 22. členu ZPND. Ti so: 19. člen – prepoved zaradi nasilnih dejanj, 21. člen – prepustitev stanovanja v skupni uporabi, 22. člen – stanovanjsko varstvo v primeru nasilja ob razvezi.

Kot smo omenili že zgoraj, ima ZPND številne pomanjkljivosti. Sem posebej spada odsotnost sankcij za kršitev ukrepov, kar pomeni, da lahko povzročitelj nasilja neovirano in nekaznovano krši ukrepe, izrečene po ZPND. Ko žrtev v takem primeru pokliče policijo, ta povzročitelju ne more izreči sankcije, temveč žrtev le usmeri na nadaljnje postopke. To v praksi pomeni, da mora žrtev na sodišče vložiti predlog za izvršbo, v kateri mora predlagati tudi globo v primeru kršitve, čakati, da sodišče izda sklep, da se izvršba dovoli, šele nato lahko ob ponovni kršitvi pričakuje posredovanje policije (Ramšak in dr., 2014).

53. člen — ukrepi prepovedi približevanja ali za zagotovitev varnosti

- 1. Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da so žrtvam vseh oblik nasilja, ki jih zajema področje uporabe te konvencije, na voljo ustrezni ukrepi prepovedi približevanja ali za zagotovitev varnosti.*
- 2. Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da so ustrezni ukrepi prepovedi približevanja ali za zagotovitev varnosti iz prejšnjega odstavka:*

- na voljo za takojšnjo zaščito in brez nepotrebnih finančnih ali upravnih bremen za žrtev;
- izdani za določeno obdobje ali dokler niso spremenjeni ali preklicani;
- kadar je to potrebno, izdani na podlagi ex parte s takojšnjim učinkom;
- na voljo ne glede na druge pravne postopke ali kot njihova dopolnitev;
- lahko uvedeni v naknadnih pravnih postopkih.

3. Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da se kršitev ukrepov prepovedi približevanja ali za zagotovitev varnosti, izdanih v skladu s prvim odstavkom, kaznuje z učinkovitimi, sorazmernimi in odvračilnimi kazenskimi ali drugimi pravnimi sankcijami.

Ukrep prepovedi približevanja najpogosteje izreka policija (Filipčič, 2014b). V letu 2013 sprejeti Zakonu o nalogah in pooblastilih policije (ZNPPol) je dopolnil policijsko pooblastilo v primerih odreditve prepovedi približevanja tudi s pridržanjem kršitelja, ki ne spoštuje takšne prepovedi (60. člen, in 61. člen).

Prepoved približevanja je predvidena tudi v Zakonu o kazenskem postopku (ZKP) in v Zakonu o preprečevanju nasilja v družini (ZPND).

Pregled števila prekrškov in ukrepov prepovedi približevanja po ZNPPol za obdobje 2004 - 2014 (60. člen, in 61. člen)¹⁵:

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
št. ukrepov	14	151	282	504	556	1121	1080	1034	894	932	1046
št. prekrškov								70	35	68	75
št. razveljavitev	/	11	26	42	36	54	39	40	31	34	30
delež razveljavitev	/	7,3 %	9,2 %	8,3 %	6,5 %	4,8 %	3,6 %	3,8 %	3,5%	3,6 %	2,9 %
podaljšanje do 10 dni	/	107	198	369	405	873	823	760	642	671	726
podaljšanje do 60 dni	/	20	55	81	96	152	151	160	160	174	220
št. kršitev ukrepa	6	95	140	201	237	312	307	349	258	306	353
delež kršitev ukrepa	42,8 %	62,9 %	49,6 %	39,9 %	42,6 %	27,9 %	28,4 %	33,7 %	28,8 %	32,8 %	33,7 %
Pridržanje (ZNPPol-2013)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13	22

Z novelo Kazenskega zakonika (KZ-1C) tudi 71.a člen uvaja prepoved približevanja ali komuniciranja z žrtvijo kaznivega dejanja:

71.a člen - Prepoved približevanja ali komuniciranja z žrtvijo kaznivega dejanja

(1) *Storilcu kaznivega dejanja zoper življenje in telo, zoper čast in dobro ime, zoper spolno nedotakljivost, zoper človekovo zdravje ali drugega kaznivega dejanja z znaki nasilja sme sodišče izreči prepoved približevanja ali komuniciranja z žrtvijo katerega od teh kaznivih dejanj za čas od enega meseca do treh let.*

(2) *V okviru ukrepa iz prejšnjega odstavka lahko sodišče določi:*

prepoved približevanja žrtvi ali njenim bližnjim,
prepoved navezovanja neposrednih ali posrednih stikov ali komuniciranja z žrtvijo ali njenimi bližnjimi, vključno z uporabo elektronskih komunikacijskih sredstev,
prepoved dostopa na posamezne kraje, na katerih se redno giba žrtev ali njeni bližnji, ali
prepoved druženja z žrtvijo ali njenimi bližnjimi.

(3) *Sodišče sme izreči ta ukrep, če je storilec s kaznivim dejanjem prizadel telesno ali duševno celovitost žrtve in če oceni, da bi storilčevi stiki ali komuniciranje z žrtvijo ali njenimi bližnjimi pomenili nevarnost za ponovitev istovrstnega ali storitev drugega kaznivega dejanja zoper žrtev ali njene bližnje. Sodišče izbere enega ali več načinov izvršitve ukrepa iz prejšnjega odstavka in ob tem zlasti natančno opredeli osebe, na katere se ukrep nanaša, in razmerje med storilcem in žrtvijo ali njenim bližnjim, primerne razdalje storilca do žrtve ali njenega bližnjega ali krajev, ki se morajo spoštovati, opredeli posamezne načine prepovedanih oblik komuniciranja ali določi prepovedane oblike druženja.*

(4) *Kadar izreče pogojno obsodbo, sme sodišče odločiti, da bo obsodba preklicana, če storilec prekrši prepoved približevanja ali komuniciranja z žrtvijo ali njenim bližnjim.*

(5) *Trajanje prepovedi približevanja ali komuniciranja se šteje od pravnomočnosti sodbe. Čas prebit v zaporu oziroma v zdravstvenem zavodu za zdravljenje in varstvo se ne všteva v čas trajanja tega ukrepa.*

(6) *Sodišče sme odločiti, da ta varnostni ukrep preneha, če je poteklo šest mesecev od začetka izvajanja. O tem odloči sodišče na prošnjo obsojenca, če ugotovi, da so prenehali razlogi za izrek tega ukrepa.*

Podatke o izrečenih ukrepih smo pridobili od policije, drugih podatkov nismo dobili. Policija javno objavi podatke o vseh izrečenih ukrepih. Glede podatkov ločenih po spolu in podatkih o podaljšanja ukrepa je potrebno dodatno zaprositi z osebno prošnjo.

54. člen — preiskovanje in dokazi

Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da so v vsakem civilnem ali kazenskem postopku dokazi, ki se nanašajo na spolno zgodovino in ravnanje žrtve, dovoljeni samo, kadar je to ustrezno in potrebno.

Zakon o pravdnem postopku (ZPP) in Zakon o kazenskem postopku (ZKP) določata možnost, da priča lahko odreče odgovor na postavljena vprašanja, v kolikor ima za to tehtne razloge (Šifkovič Vrbica, 2013).

Podatek, kako se dogaja v praksi ni dosegljiv.

V dopisu Vrhovnega sodišča RS (Struna, 2015) so zapisali, da vpisniki Vrhovnega sodišča RS omogočajo zgolj iskanje po vnaprej opredeljenih kriterijih (stranke, datumi, opravilne številke, ipd.), med temi ni zelo specifičnih kriterijev (kot so dokazi, ki se nanašajo na spolno zgodovino in/ali vedenje žrtve). Glede na navedeno podatkov ne morejo posredovati, saj s tovrstnimi statističnimi podatki ne razpolagajo.

55. člen — ex parte in ex officio postopki

1. Pogodbenice zagotovijo, da preiskovanje ali pregon kaznivih ravnanj, določenih v skladu s 35., 36., 37., 38. in 39. členom te konvencije, niso popolnoma odvisni od prijave ali pritožbe, ki jo vloži žrtev, če je bilo kaznivo ravnanje v celoti ali deloma storjeno na ozemlju pogodbenice, in da se postopki lahko nadaljujejo tudi, če žrtev prekliče svojo izjavo ali pritožbo.
2. Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da se v skladu s pogoji njihovega notranjega prava zagotovi možnost za vladne in nevladne organizacije ter svetovalce za pomoč pri nasilju v družini, da žrtvam na njihovo zahtevo pomagajo in/ali jih podpirajo med preiskovanjem in sodnimi postopki v zvezi s kaznivimi ravnanji, določenimi v skladu s to konvencijo.

Država Slovenija je glede tega člena ob upoštevanju 35. člena vzela pridržek. Obran (2015b) piše, da je Republika Slovenija vzela pridržek, ker se nekatera kazniva dejanja, npr. lahka telesna poškodba, preganjajo na predlog.

V skladu z 78. členom Konvencije je k temu členu mogoč pridržek države, vendar le v povezavi s 35. členom – fizično nasilje z manjšimi kaznivimi dejanji. Fizično nasilje, opredeljeno v 35. členu Konvencije se preganja po uradni dolžnosti, prav tako spolno nasilje (razen posilstva po 170. členu Kazenskega zakonika (KZ-1) in spolnega nasilja po 171. členu KZ-1 storjenega proti osebi, s katero storilec živi v zakonski, zunajzakonski skupnosti ali registrirani istospolni skupnosti), pohabljenje ženskih spolovil (razen v primeru, da gre za lahko telesno poškodbo, potem se pregon začne na predlog) in prisilna prekinitev nosečnosti. Evidentno je torej, da se velika večina kaznivih dejanj, ki jih ureja Konvencija, po slovenski materialno pravni kazenski zakonodaji začne po uradni dolžnosti, zato je tudi kazenski postopek popolnoma neodvisen od volje žrtve. Tudi v primerih pregona in zastopanja obtožb za kazniva dejanja, katerih pregon se po slovenskih kazensko-pravnih določbah začne na predlog žrtve oziroma oškodovanca, lahko v nadaljevanju prevzame državni tožilec ali tožilka (Šifkovič Vrbica, 2013).

Po Zakonu o preprečevanju nasilja (ZPND) so pravice žrtev, da:

- si izberejo spremljevalko ali spremljevalca (ta jo spremlja v postopkih, povezanih z nasiljem, z namenom zaščititi njeno integriteto, ji pomaga pri iskanju rešitev in nudi psihično oporo),
- si izberejo zagovornico ali zagovornika (ta v skladu s posebnimi predpisi štiti njene koristi v postopkih in aktivnostih, ki jo zadevajo).

V teh postopkih lahko sodelujejo organizacije, ki nudijo te storitve.

NVO se v praksi večkrat srečujemo s problemi v zvezi s temi členi, saj ne dovolijo vsi sodniki/sodnice prisotnost spremljevalke/spremljevalca na sodišču, tudi če se prošnja za spremstvo predloži predhodno. NVO smo v predlogih k spremembi Zakona o preprečevanju nasilja (Obran, Hrovat, ur., 2015) zapisale, da se je v praksi pojavila nejasnost, ali omenjeni člen velja tudi za spremstva na druge institucije razen sodišča, pa tudi v postopkih, iz katerih je sicer javnost izključena, to je v zakonskih sporih ter sporih iz razmerij med starši in otroki. Po Zakonu o pravdnem postopku (3/295 ZPP) sodišče na zahtevo stranke sicer lahko dovoli navzočnost največ dveh oseb, a v praksi se največkrat zgodi, da sodišče vpraša nasprotno stran, torej povzročitelja nasilja, ali se strinja, da je spremljevalka/spremljevalec prisoten v sodni dvorani. Prisotnost spremljevalke/spremljevalca je ključnega pomena, da bi bile žrtve enakovredne stranke v postopkih.

Pogosto organi po tem, ko žrtev umakne svojo prijavo ali kaznivega dejanja ne želi prijaviti pravijo, da ni nič v njihovi moči, ker žrtve ne želijo sodelovati.

NVO smo v predlogih k spremembi Zakona o preprečevanju nasilja (Obran, Hrovat, ur., 2015) apelirale na državo, da čim prej sprejme posebni zakon, ki bo urejal pravico do zagovornika (8. člen ZPND) ter tako žrtvam nasilja v družini omogočil uresničevanje vseh pravic, ki jim jih daje zakon. Nedopustno je, da država ne izpolni svojih obveznosti in tako žrtvam nasilja v družini onemogoča popolno zaščito pred nasiljem.

56. člen — zaščitni ukrepi

1. *Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zaščito pravic in interesov žrtev, vključno z njihovimi posebnimi potrebami, ki jih imajo kot priče, v vseh fazah preiskovanja in sodnih postopkov, zlasti:*
  - a. *zagotavljajo njihovo zaščito ter zaščito njihovih družin in prič pred ustrahovanjem, maščevanjem in ponovno viktimizacijo;*
  - b. *zagotavljajo obveščenost žrtev, vsaj v primerih, ko bi bile lahko žrtve in družine v nevarnosti, kadar storilec pobegne ali je na prostosti začasno ali dokončno;*
  - c. *seznanijo žrtve, pod pogoji, ki jih določa notranje pravo, z njihovimi pravicami in storitvami, ki so jim na voljo, in posledicami njihove pritožbe, obtožbe, splošnim napredkom preiskave ali postopkov in z njihovo vlogo v njih, pa tudi o izidu njihovega primera;*
  - d. *omogočajo žrtvam zaslisanje v skladu s postopkovnimi pravili notranjega prava, predložitev dokazov in možnost, da predstavijo svoja stališča, potrebe in skrbi neposredno ali prek posrednika in jih obravnavajo;*
  - e. *preskrbijo žrtvam ustrezne podporne storitve, tako da so njihove pravice in interesi ustrezno predstavljeni in upoštevani;*
  - f. *zagotovijo, da se lahko sprejmejo ukrepi za zaščito zasebnosti žrtve in njene podobe;*
  - g. *zagotovijo, da se žrtve izognejo stiku s storilci v prostorih sodišča in organov pregona, kadar je to mogoče;*
  - h. *preskrbijo žrtvam neodvisnega in primernega tolmača, kadar so žrtve stranke v postopku ali ko predložijo dokaze;*
  - i. *omogočajo žrtvam pričanje v skladu z določbami notranjega prava v sodni dvorani, ne da bi bile tam navzoče ali vsaj brez navzočnosti domnevnega storilca, in sicer z uporabo ustreznih komunikacijskih tehnologij, kjer so na voljo.*
2. *Otrok žrtev in otrok priča nasilja nad ženskami in v družini je deležen, kadar je to primerno, posebnih zaščitnih ukrepov ob upoštevanju največje otrokove koristi.*

Zakon o preprečevanju nasilja (ZPND) določa, kakšne so naloge CSD, regijske službe za koordinacijo in pomoč žrtvam, NVO. Varstvo otroka je urejeno v ZPND in v Zakonu o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (ZZZDR-UPB1). Ureditev je taka, da skrbi za največjo otrokovo korist v vsakem postopku, katerih udeleženci so (Šifkovič Vrbica, 2013).

Dr. Škrk (2014) v svojem mnenju o 56. členu Konvencije pravi, da z vidika enakega varstva pravic (22. člen Ustave) in pravnih jamstev v kazenskem postopku (29. člen Ustave) tudi nima pomislekov glede neskladja z Ustavo 56. člena Konvencije, ki nalaga pogodbenicam zagotovitev posebnih zakonodajnih ali drugih ukrepov zaščite žrtev in prič v kazenskih postopkih zoper storilce kaznivih dejanj nasilja zoper ženske ali družino (točki g. in i. prvega odstavka). Še zlasti nima pomislekov v primeru zaščite mladoletnih žrtev ali prič (2. odstavek 56. člena), kar (deloma) že ureja 178. člen Zakona o kazenskem postopku (ZKP) ki pri določenih kaznivih dejanjih zoper mladoletne osebe ne dovoli navzočnosti obdolženca pri zaslišanju priče, mlajše od 15 let, ki je žrtev tovrstnih kaznivih dejanj.

V navezavi na varovanje identitete žrtve (9. člen ZPND) je tu potrebno izpostaviti tudi varovanje identitete prijavitelja, naznanitelja in tudi priče. Praksa je pokazala, da prihaja do primerov,

ko npr. uslužbenka/uslužbenec CSD razkrije identiteto prijavitelja v primerih nasilja v družini (npr. NVO, sorodniki, sosedi...), kar je v nasprotju z namenom tega določila, saj nihče, ki opravi dolžnost prijave takšnega dejanja, ne bi smel trpeti posledic (PIC, 2011).

Julija 2014 smo NVO na Vrhovno sodišče Republike Slovenije naslovile dopis s prošnjo za ureditev težav v zvezi s spremljanjem žrtev nasilja v družini v različnih sodnih postopkih (Obran, Zabukovec Kerin, 2014), saj so opazile veliko težav pri izvajanju tega instituta. Odgovor Vrhovnega sodišča je naveden v Analizi usklajenosti (Veselič, Matko, 2015, s. 149).

Državni organi ne obveščajo žrtev nasilja o izpustitvi oz. pobegu oseb, ki se preganjajo oziroma so obsojene za kaznivo dejanje, ki te žrtve zadeva, iz pripora oziroma zopora. Tako obveščanje je sedaj onemogočeno z zakonodajo, razen v primeru, ko se obdolženec oziroma obsojenec strinja z obvestitvijo žrtve o njegovem izpustu (Obran, 2014a).

57. člen — pravna pomoč

Pogodbenice zagotovijo pravico do pravne podpore in brezplačne pravne pomoči žrtvam pod pogoji, ki jih določa njihovo notranje pravo.

Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZPND) v četrtem delu ureja brezplačno pravno pomoč v postopkih nasilja v družini, v 26. členu pa se sklicuje na Zakon o brezplačni pravni pomoči (ZBPP), ki določa pogoje za upravičenje do brezplačne pravne pomoči.

Zakon o brezplačni pravni pomoči (ZBPP) je konec leta 2014 doživel prenovu. Predlogi, ki so jih predlagale NVO, niso bili upoštevani. Predlogi so vsebovali različne rešitve, kako narediti brezplačno pravno pomoč bolj dosegljivo (Bervar Sternad, 2014).

Velik problem so dolge časovne dobe za odobritev pravice pravne pomoči. Postopki preverjanja odobritve pravice po izkušnjah sodišč trajajo od enega do dveh mesecev, saj morajo vmes sodišča pridobiti finančne podatke o prosilcih od drugih organov. Za odobritev 1/2-urnega nasveta je torej potrebno čakati vsaj 720 ur (PIC, 2015).

58. člen — zastaranje

Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da se zastaralni rok za sprožitev pravnega postopka v zvezi s kaznivimi ravnanji, določenimi v skladu s 36., 37., 38. in 39. členom te konvencije, podaljša za obdobje, ki je potrebno in je sorazmerno s težo obravnavanega kaznivega ravnanja, da se omogoči učinkovit začetek postopkov po žrtvini polnoletnosti.

Republika Slovenija je glede tega člena vzela pridržek. V Predlogu Zakona o ratifikaciji Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima (Erjavec, 2014) je zapisano, da slovenska materialna kazenska zakonodaja predvideva glede zastaranja izjemo zgolj pri kaznivih dejanjih zoper spolno nedotakljivost in kaznivih dejanjih zoper zakonsko zvezo, družino in mladino, storjenih proti mladoletni osebi, pri katerih začne rok za zastaranje kazenskega pregona teči od polnoletnosti oškodovanca (3. odstavek 90. člena Kazenskega zakonika (KZ-1)) in zato Republika Slovenija izraža zadržek glede 58. člena Konvencije. Obran (2015b) pravi, da ravno ta izjema, ki je namenjena zaščiti mladoletnega oškodovanca, dokazuje, da rok za zastaranje kazenskega pregona lahko teče od polnoletnosti oškodovanca, zato ni nobenega razloga, da bi ostala konvencijska kazniva dejanja ostala izvzeta.

Tretji odstavek 90. člena KZ-1 določa, da pri kaznivih dejanjih zoper spolno nedotakljivost in kaznivih dejanjih zoper zakonsko zvezo, družino in mladino, storjenih proti mladoletni osebi, začne rok za zastaranje kazenskega preгона teči od polnoletnosti oškodovanca, pravi PIC (Šifkovič Vrbica, 2013).

VII. poglavje — migracija in azil

59. člen — prebivališče

- 1. Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da žrtve, katerih prebivališče je odvisno od zakončevega ali partnerjevega, kakor ga priznava notranje pravo, ob prenehanju zakonske zveze ali razmerja zaradi posebej težkih razmer na zaprosilo prejmejo samostojno dovoljenje za prebivanje, ne glede na trajanje zakonske zveze ali razmerja. Pogoje v zvezi z odobritvijo in veljavnostjo samostojnega dovoljenja za prebivanje določa notranje pravo.*
- 2. Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da lahko žrtve dosežejo začasno zaustavitev izгона, sproženo zaradi prebivališča, ki je odvisen od zakončevega ali partnerjevega, kakor ga priznava notranje pravo, kar jim omogoča, da zaprosijo za samostojno dovoljenje za prebivanje.*
- 3. Pogodbenice izdajo obnovljivo dovoljenje za prebivanje žrtvam v enem od naslednjih dveh primerov ali v obeh:*
  - a. kadar pristojni organ meni, da je njihovo bivanje nujno zaradi osebnega položaja;*
  - b. kadar pristojni organ meni, da je njihovo bivanje nujno zaradi njihovega sodelovanja s pristojnimi organi pri preiskavi ali v kazenskih postopkih.*
- 4. Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da lahko žrtve prisilnih porok, ki so privedene v drugo državo zaradi sklenitve zakonske zveze in ki so zaradi tega izgubile prebivališče v državi, kjer običajno prebivajo, to prebivališče ponovno pridobijo.*

Država Slovenija je glede tega člena vzela pridržek. Predlogu Zakona o ratifikaciji Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima (Erjavec, 2014) je zapisano, da Zakon o tujcih (ZTuj-2) teh možnosti ne omogoča, zato je izražen pridržek k 59. členu. Obran (2015b) pravi, da je namen Konvencije ravno v sprejemanju ustreznih ukrepov, ni treba, da ukrepi v trenutku ratifikacije že obstajajo. To pomeni, da je pridržek nepotreben in se je z njim država izognila razpravi o ustreznih ukrepih, kar je narobe in v nasprotju tako s Konvencijo kot s samim institutom pridržkov.

Problematika dela s tujkami je v brezizhodnosti njihovega položaja, še posebno, če nimajo urejenega dovoljenja za stalno bivanje. Sredstev za preživljanje v primerih, ko imajo dovoljenje le za začasno bivanje, nimajo. V svojo državo pogosto ne morejo zaradi skupnih otrok, tudi če bi se želele vrniti (družinske zadeve na sodišču še niso urejene), očetje so praviloma slovenski državljanji in zahtevajo skrbništvo ali vsaj redne stike z otroki. Delo kot tujke težko dobijo, pogosto ne znajo niti jezika, prihajajo pa tudi iz oddaljenih držav (Tajska, Filipini, Ukrajina, Dominikanska republika). Pogojev za stalno bivanje brez zagotovitve stalnega vira preživljanja (pred odhodom od doma je bil to mož/ partner) nikakor ne morejo izpolniti, če se želijo ločiti od povzročitelja nasilja. Tako so te tujke v začaranem krogu, povsem materialno odvisne od nasilnega moža (Društvo SOS telefon, 2015b).

V Zakonu o tujcih (ZTuj-2) je v IV. poglavju Prebivanje tujcev od 31. člena naprej določeno o dovoljenih za prebivanje.

60. člen — prošnje za azil zaradi spola

- 1. Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da se nasilje nad ženskami zaradi spola lahko prizna kot oblika pregona v pomenu drugega odstavka točke A 1. člena Konvencije o statusu beguncev iz leta 1951 in kot oblika resne škode, ki omogoča dopolnilno/ pomožno zaščito.*
- 2. Pogodbenice zagotovijo, da se vsaka okoliščina navedene konvencije razlaga z vidika spola in da kadar bi do pregona prišlo zaradi ene ali več teh okoliščin, prosilcu prizna status begunca v*

skladu z ustreznimi veljavnimi instrumenti.

3. *Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe, da se za prosilce za azil oblikujejo sprejemni postopki, podporne storitve, smernice in azilni postopki, vključno z določitvijo statusa begunca in prošnjo za mednarodno zaščito, ki upoštevajo vidik spola.*

2. odstavek 26. člena Zakona o mednarodni zaščiti (ZMZ) določa dejanja preganjanja v skladu s 1A. členom Ženevske konvencije, vendar ne vključuje nasilja nad ženskami zaradi spola. Dopolnitev Zakona o mednarodni zaščiti (ZMZ) bi bila potrebna tudi zaradi zagotovitve zahteve 2. odstavek: Pogodbenice zagotovijo, da se vsaka okoliščina navedene Konvencije razlaga z vidika spola in da, kadar bi do pregona prišlo zaradi ene ali več teh okoliščin, prosilcu prizna status begunca v skladu z ustreznimi veljavnimi instrumenti (Šifkovič Vrbica, 2013).

V šestem odstavku 27. člena Zakona o mednarodni zaščiti (ZMZ) se doda nov tretji stavek, ki se glasi: Pri določitvi pripadnosti posebni družbeni skupini ali opredelitvi značilnosti takšne skupine, je treba upoštevati vidike, povezane s spolom, vključno s spolno identiteto.

Tudi sprejemne postopke, podporne storitve, smernice in azilne postopke, vključno z določitvijo statusa begunca in prošnjo za mednarodno zaščito, bi bilo potrebno oblikovati tako, da se upošteva vidik spola (Šifkovič Vrbica, 2013).

Na Uradu za migracije (Potočnik, 2015) pravijo, da se v Sloveniji glede prošnje za azil upošteva, ali so ženske žrtve nasilja v družini ali žrtve trgovine z ljudmi in prostitucija. Za priznane statuse oziroma ugodene prošnje ne vodijo podatka o razlogu, zaradi katerega je bilo prošnji ugodeno, zato lahko navedejo zgolj podatek o vloženi prošnji oseb ženskega spola (vključeni tudi otroci) in njihovih ugodenih prošnjah, ne glede na razlog.

Na nacionalni ravni obstajajo Standardni operativni postopki, katerih namen je omogočiti skupno delovanje vseh akterjev pri preprečevanju spolnega nasilja in nasilja na osnovi spola in ukrepanja v takih primerih (Standardnih operativnih postopkov za preprečevanje in ukrepanje v primerih spolnega nasilja in nasilja na osnovi spola). Standardne operativne postopke so v letu 2008 podpisali predstavniki Ministrstva za notranje zadeve, Ministrstva za pravosodje, Regionalnega predstavništva UNHCR v Budimpešti, Društva Ključ - Centra za boj proti trgovini z ljudmi, Društva za nenasilno komunikacijo, Jezuitskega združenja za begunce Slovenije, Pravno-informacijskega centra ter Slovenske filantropije. Za preprečevanje spolnega nasilja in nasilja po spolu je bila na podlagi Standardnih operativnih postopkov ustanovljena delovna skupina. V primerih spolnega nasilja in nasilja po spolu je v okviru Standardnih operativnih postopkov osebi nudena celostna obravnava, ki vsebuje tudi mehanizme za njeno zaščito, kot npr: nudenje posebne psihološke ali psihiatrične pomoči, lahko je oseba premeščena iz azilnega doma v varni prostor... (Potočnik, 2015).

61. člen — načelo nevračanja

1. *Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za spoštovanje načela nevračanja v skladu z obstoječimi obveznostmi po mednarodnem pravu.*

2. *Pogodbenice sprejmejo potrebne zakonodajne ali druge ukrepe za zagotovitev, da se žrtve nasilja nad ženskami, ki potrebujejo zaščito, ne glede na njihov status ali prebivališče, v nobenem primeru ne vrnejo v katero koli državo, kjer bi bilo njihovo življenje ogroženo ali kjer bi lahko bile izpostavljene mučenju ali nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju ali kaznovanju.*

Zakon o tujcih (ZTuj-2) v 72. členu govori o prepovedi odstranitve tujca (Šifkovič Vrbica, 2013): *Načelo nevračanja po tem zakonu in v skladu z načeli mednarodnega običajnega prava pomeni obveznost Republike Slovenije, da ne sme odstraniti tujca v državo, v kateri bi bilo njegovo življenje ali njegova svoboda ogrožena zaradi rase, vere, narodnosti, pripadnosti posebni družbeni skupini ali političnega prepričanja, ali v državo, v kateri bi lahko bil izpostavljen mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju.*

Viri in literatura:

- Bavcon L., Šelih A. in dr. (2013) *Kazensko pravo, Splošni del*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
- Bervar Sternad, K. in druge nevladne organizacije (2014) *Pripombe k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o brezplačni pravni pomoči* (EVA:2013-2030-0118), z dne 1. 12. 2014. Dostopno na: <http://www.potpisujem.org/doc/f74b31fee69b53f112b77281178f7fab.pdf>, 29. 11. 2015.
- Bošnjak, M., Evropska pravna fakulteta v Novi Gorici, Katedra za kazensko pravo (2014) *Analiza glede vprašanja o možnosti ratifikacije Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter boju proti njima (Istanbulska konvencija)*, 9. 7. 2014.
- Committee on the Elimination of Discrimination against Women – Odbor CEDAW (2008) *Concluding observations of the Committee on the Elimination of Discrimination against Women: Slovenia*. Dostopno na: http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/TBSearch.aspx?Lang=en&TreatyID=3&DocTypeID=5, 20. 6. 2014.
- Committee on the Elimination of Discrimination against Women – Odbor CEDAW (2015) *Concluding observations of the Committee on the Elimination of Discrimination against Women: Slovenia*. Dostopno na: http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CEDAW%2fC%2fSVN%2fCO%2f5-6&Lang=en, 2. 12. 2015.
- Council of Europe – CoE (2011) *Obrazložitev poročila h konvenciji - Explanatory report*. Dostopno na: <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Reports/Html/210.htm>, 22. 6. 2014.
- Council of Europe – CoE (2014a) *Achievements*. Dostopno na: <http://www.coe.int/en/web/about-us/achievements>, 22. 7. 2014.
- Council of Europe – CoE (2014b) *Safe from fear safe from violence, Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence (Istanbul Convention), Female Genital Mutilation*. Dostopno na: http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/convention-violence/thematic_factsheets/FGM_EN.pdf; 12. 11. 2014.
- *Declaration on the Elimination of Violence against Women* (1993) Dostopno na: <http://www.un.org/documents/ga/res/48/a48r104.htm>, 20. 11. 2015.
- Deisinger M. (2002) *Kazenski zakonik s komentarjem. Posebni del*. Ljubljana: GV založba.
- Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2011/36/EU, z dne 5. aprila 2011 o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti njenih žrtev in o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2002/629/PNZ, *Ur. l. EU, št. L 101, 15. 4. 2011*.
- Direktiva Sveta 2004/80/ES, z dne 29. aprila 2004, o odškodnini za žrtve kaznivih dejanj, *Ur. l. EU, št. L 261, 6. 8. 2004*.
- Djoković, N. (2014) *Prisilne poroke romskih deklic. Predavanje na Posvetu v okviru Mednarodnih dni akcij proti nasilju nad ženskami: Aktualno stanje na področju obravnave nasilja nad ženskami v Sloveniji*, 24. 11. 2014. Ljubljana: Društvo SOS telefon, Društvo za nenasilno komunikacijo, Mestna občina Ljubljana.
- Društvo SOS telefon (2015a) *Letno poročilo Društva SOS telefon za leto 2014*. Ljubljana: Društvo SOS telefon.
- Društvo SOS telefon (2015b) *Vprašalnik za Sekcijo za varne hiše, materinske domove in sorodne organizacije v Sloveniji, ki deluje pri Socialni zbornici Slovenije pri Socialni zbornici izpolnjen s strani*. Interno gradivo.

- Društvo za nenasilno komunikacijo – DNK (2014) *Trening socialnih veščin za moške, ki povzročajo nasilje nad ženskami*, 19. 6. 2014. Interno gradivo.
- Društvo za nenasilno komunikacijo – DNK (2015) *Trening socialnih veščin za moške, ki povzročajo nasilje nad ženskami – podatki o udeležencih*, 5. 10. 2015. Interno gradivo.
- Erjavec, K., Minister za zunanje zadeve (2014) Predlog Zakona o ratifikaciji Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima, št. : IPP-5612-70/2014, 19. 12. 2014. Dostopno na: [http://vrs-3.vlada.si/imis/imisnet.nsf/0/5E6D472FCCDD95D4C1257F08004093E6/\\$FILE/t9613055.PDF?OpenElement](http://vrs-3.vlada.si/imis/imisnet.nsf/0/5E6D472FCCDD95D4C1257F08004093E6/$FILE/t9613055.PDF?OpenElement), 25. 11. 2015.
- Ertürk, Y. (2006) *Integration of the human rights of women and the gender perspective: Violence against women. The due diligence standard as a tool for the elimination of violence against women. Report of the Special Rapporteur on violence against women, its causes and consequences, Yakin Ertürk*, E/CN.4/2006/61, 20 January 2006. Dostopno prek: <http://www2.ohchr.org/english/bodies/chr/sessions/62/listdocs.htm>, 10. 6. 2014.
- European Institute for Gender Equality – EIGE (2014) *Sexual violence*. Dostopno na: <http://eige.europa.eu/content/sexual-violence>, 20. 11. 2015.
- European Union Agency for Fundamental Rights – FRA (2014) *Violence against women an EU-wide survey. Luxembourg: Publications Office of the European Union*. Dostopno na: http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-vaw-survey-main-results-apr14_en.pdf, 10. 11. 2015.
- Evropska konvencija o človekovih pravicah, *Ur. l. RS – Mednarodne pogodbe*, št. 33/1994, 13. 6. 1994.
- Ferlan Istinič, M. (2015) Dopis Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Direktorat za socialne zadeve, Posredovanje podatkov povezanih s preprečevanjem nasilja, z dne 2. 10. 2015.
- Filipčič, K. (2011) *Pojavnost nasilja in odzivnost na nasilje v zasebni sferi in v partnerskih odnosih*, 09.2008/02.2011. Ljubljana: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani.
- Filipčič, K. (2013) Kazenskopravno odzivanje na nasilje v družini. V: Leskošek, V., Antič Gaber, M., Selišnik, I., Filipčič, K., Urek, M., Matko, K., Završek, D., Sedmak, M., Kralj, A. (2013) *Nasilje nad ženskami v Sloveniji*, s. 41–70. Maribor: Aristej.
- Filipčič, K. (2014a) *Mnenje o možnosti ratifikacije Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima (Istanbulska konvencija) glede na pravni red Republike Slovenije*, 24. 1. 2014.
- Filipčič, K. (2014b) Zakonodaja na področju preprečevanja nasilja v družini v Sloveniji. V: Veselič, Š., Horvat, D. in Plaz, M., ur. (2014) *Priročnik za delo z ženskami in otroki z izkušnjo nasilja*, s. 157–74. Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja.
- Fras, K. (2014) Realnost na področju zaščite in podpore otrok, prič (in žrtev nasilja), Interno gradivo, 23. 6. 2014.
- Horvat, D. (2014) Seznam organizacij, ki nudijo specializirano psihosocialno pomoč žrtvam nasilja in osebam, ki povzročajo nasilje, ter umik na varno. V: Veselič, Š., Horvat, D. in Plaz, M., ur. (2014) *Priročnik za delo z ženskami in otroki z izkušnjo nasilja*, s. 264–79. Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja.
- Horvat, V., Vrhovno sodišče RS (2014) *Prošnja za zagotavljanje pravic žrtev. Vaš dopis z dne 14. 7. 2014*, Sp EV 466/2014, 18. 8. 2014.

- Hrovatič, D. (2014) Aktualne zagate centrov za socialno delo na področju nasilja nad ženskami. Predavanje na *Posvetu v okviru Mednarodnih dni akcij proti nasilju nad ženskami: Aktualno stanje na področju obravnave nasilja nad ženskami v Sloveniji*, 24. 11. 2014. Ljubljana: Društvo SOS telefon, Društvo za nenasilno komunikacijo, Mestna občina Ljubljana.
- Jenull, H., Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije (2014) *Odgovor Vrhovnega državnega tožilstva Republike Slovenije Ministrstvu za pravosodje: Odgovor na vaš dopis opr. št. 511-63/2012/7, z dne 21. 11. 2013. Št. Ktr-zb-2/18/2013/SP-vg, 7. 1. 2014.*
- Jogan, M. (2014) *Sociologija in seksizem*. Ljubljana: Založba FDV.
- Kazenski zakonik (KZ-1), *Ur. l. RS, št. 55/2008, 4. 6. 2008.*
- Kazenski zakonik (KZ-1-UPB2), *Ur. l. RS, št. 50/2012, 29. 6. 2012.*
- Kelly, L., Dubois, L. (2008) *Combating violence against women: Minimum standards for support services*. Strasbourg: Council of Europe.
- Kodre, A. (2015) Odgovor na prošnjo za podatke Društva SOS telefon Sektorja za pritožbe zoper policijo na Direktoratu za policijo in druge varnostne naloge na Ministrstvu za notranje zadeve, z dne 13. 10. 2015.
- Konvencija o medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah med državami članicami Evropske unije, ki jo je Svet pripravil na podlagi 34. člena pogodbe o Evropski uniji (MKPPKZ). *Ur. l. RS, št. 49/2005, 18. 5. 2005.*
- *Konvencija o otrokovih pravicah, Ur. l. SFRJ, št. 15/1990.*
- Kozlevčar, M. (2015) Odgovor na prošnjo za podatke Društva SOS telefon Inšpektorata RS za šolstvo in šport na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport, z dne 4. 11. 2015.
- Lang, A., Ministrstvo za pravosodje – MP (2014) *Odziv Ministrstva za pravosodje na zaprosilo za posredovanje informacij v zvezi s 135. členom Kazenskega zakonika, št. 007-330/2014/25 (09309A), 29. 7. 2014.*
- Leskošek, V. (2013a) Final National report, Slovenia. On collecting administrative data. EIGE. Predavanje na delavnici *Workshop on development of a joint proposal for unique administrative data base on GBV*, 23. – 24. april 2014. Ljubljana: Društvo SOS telefon.
- Leskošek, V. (2013b) Vpliv nasilja na zdravje žensk. V: Leskošek, V., Antić Gaber, M., Selišnik, I., Filipčič, K., Urek, M., Matko, K., Zaviršek, D., Sedmak, M., Kralj, A. (2013) *Nasilje nad ženskami v Sloveniji*, s. 101–15. Maribor: Aristej.
- Leskošek, V., Antić Gaber, M., Selišnik, I., Filipčič, K., Urek, M., Matko, K., Zaviršek, D., Sedmak, M., Kralj, A. (2013) *Nasilje nad ženskami v Sloveniji*. Maribor: Aristej.
- Leskošek, V., Urek, M., Zaviršek, D. (2010) *Nacionalna raziskava o nasilju v zasebni sferi in partnerskih odnosih. Končno poročilo 1. faze raziskovalnega projekta*. Ljubljana: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti. Dostopno na: http://www.arhiv.uem.gov.si/si/delovna_podrocja/nasilje_nad_zenskami/, 22. 11. 2015.
- Miklič, N. (2014) Pristojnosti policije na področju preprečevanja nasilja v družini. V: Veselič, Š., Horvat, D. in Plaz, M., ur. (2014) *Priročnik za delo z ženskami in otroki z izkušnjo nasilja*, s. 190–8. Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja.
- Milek Ogrinc, M. (2014) Pristojnosti centrov za socialno delo na področju preprečevanja nasilja v družini. V: Veselič, Š., Horvat, D. in Plaz, M., ur. (2014) *Priročnik za delo z ženskami in otroki z izkušnjo nasilja*, s. 157–74. Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja.

- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti – MDDSZ (2013) *Vesna – Živeti življenje brez nasilja*. Dostopno na: http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/druzina/vesna_ziveti_zivljenje_brez_nasilja/, 21. 6. 2014.
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti – MDDSZEM (2014a) *Varne hiše, zavetišča, zatočišča in materinski domovi ter drugi programi za preprečevanje nasilja*. Dostopno na: http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/sociala/programi_socialnega_varstva/varne_hise/, 27. 10. 2015.
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti – MDDSZEM (2014b) *Krizni centri za mlade in otroke*. Dostopno na: http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/sociala/izvajalci/kcm/, 27. 10. 2015.
- Ministrstvo za notranje zadeve – MNZ, Policija (2014) *Poročilo o delu policije za 2013*. Dostopno na: <http://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/LetnoPorocilo2013.pdf>, 20. 11. 2015.
- Ministrstvo za notranje zadeve – MNZ, Policija (2014) *Posebna pravica: odškodnina države za žrtve nasilnih dejanj*. Dostopno na: <http://www.policija.si/index.php/component/content/article/182-kriminaliteta/67761-osebna-pravica-odkodnina-drave-za-rtve-nasilnih-dejanj>, 29. 6. 2014.
- Ministrstvo za notranje zadeve – MNZ, Policija (2015) *Poročilo o delu policije za 2014*. Dostopno na: <http://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/LetnoPorocilo2014.pdf>, 20. 11. 2015.
- Ministrstvo za pravosodje, delovna področja. Dostopno na: http://www.mp.gov.si/si/delovna_podrocja/pravosodje/mednarodna_pravna_pomoc/, 1. 10. 2015.
- Ministrstvo za zunanje zadeve – MZZ (2013) *Mnenje MZZ o ratifikaciji Istanbulske konvencije*. Interno gradivo.
- Narat, T. in dr. (2014) *Prisilne poroke romskih deklic. Poročilo*. Ljubljana: Ministrstvo za delo, družino socialne zadeve in enake možnosti, Inštitut RS za socialno varstvo.
- Obligacijski zakonik (OZ-UPB1), *Ur. l. RS, št. 97/2007, 24. 10. 2007*
- Obran, N, Hrovat, D. (ur.) (2015) *Predlogi za spremembo Zakona o preprečevanju nasilja v družini, usklajeni med nevladnimi organizacijami, z dne 22. 7. 2015*. Dostopno na: <http://www.drustvo-dnk.si/images/stories/novice/2015-07-22-spremembezpnd.pdf>, 25. 11. 2015.
- Obran, N. (2014a) *Državni organi ne obveščajo žrtv nasilja o izpustitvi oziroma pobegu oseb, 3. 6. 2014*. Interno gradivo.
- Obran, N. (2014b) *Zakon o odškodnini žrtvam kaznivih dejanj je diskriminatoren, 19. 6. 2014*. Interno gradivo.
- Obran, N. (2015a) *Nekatere spremembe KZ-1C*. Ljubljana: Društvo za nenasilno komunikacijo, 12. 11. 2015. Interno gradivo
- Obran, N. (2015b) *O pridržkih k Istanbulski konvenciji*. Ljubljana: Društvo za nenasilno komunikacijo, 20. 10. 2015. Interno gradivo.
- Obran, N., Bervar Sternad, K. (ur.) (2015) *Pripombe k predlogu Zakona o spremembah in dopolnitvah Kazenskega zakonika (KZ-1C), EVA 2014-2030-0005, ki so ga pripravile nevladne organizacije, dne 16. 4. 2015*. Dostopno na: <http://www.drustvo-dnk.si/images/stories/novice/2015-04-15-dopisinpripombekz.pdf>, 29. 11. 2015.

- Obran, N., Zabukovec, K., Društvo za nenasilno komunikacijo – DNK (2014b) *Zaprosilo za informacije o izvedenih ukrepih, dopis Ministrstvu za pravosodje*, 16. 7. 2014. Dostopno na: <http://www.drustvo-sos.si/nvo-ministrstvu-za-pravosodje-o-135-clenu-kazenskega-zakonika-groznja/2>, 23. 7. 2014.
- Obran, N., Zabukovec, K., Društvo za nenasilno komunikacijo – DNK (2014a) *Nevladne organizacije Vrhovnemu sodišču Republike Slovenije*, 15. 7. 2014. Dostopno prek: <http://www.drustvo-sos.si/nevladne-organizacije-vrhovnemu-sodiscu-republike-slovenije>, 15. 7. 2014.
- Odločba Vrhovnega sodišča Ilps 194/2009, Dostopno na: http://www.sodisce.si/znanje/sodna_praksa/vrhovno_sodisce_rs/2010040815245931/, 25. 6. 2014.
- *Peto in šesto periodično poročilo Republike Slovenije o uresničevanju določil Konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk* (2013). Dostopno na: http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti_pdf/semek/CEDAW5in6.pdf, 28. 10. 2015.
- Pličanič, S., Ban, N., Ministrstvo za pravosodje – MP (2013) *Odgovor Ministrstva za pravosodje državni sekretarki Tamari Vonta: Odgovor na vaš dopis 070-9/2013/1 – vprašanje ratifikacij določenih mednarodnih dokumentov*, št. 070-4/2013/2, 22. 8. 2013.
- Potočnik, N. (2015) Odgovor na zaprosilo za podatke Društva SOS telefon Urada za migracije pri Direktoratu za upravne notranje zadeve, migracije in naturalizacijo na Ministrstvu za notranje zadeve RS, z dne 26. 10. 2015.
- Pravilnik o dodeljevanju neprofitnih stanovanj v najem, *Ur. l. RS*, št. 14/04, 34/04, 62/06, 11/09, 81/11 in 47/14.
- Pravilnik o obravnavi nasilja v družini za vzgojno-izobraževalne zavode, *Ur. l. RS*, št. 104/2009, 18. 12. 2009.
- Pravilnik o pravilih in postopkih pri obravnavanju nasilja v družini pri izvajanju zdravstvene dejavnosti, *Ur. l. RS*, št. 38/2011, 24. 5. 2011.
- Pravilnik o sodelovanju organov ter o delovanju centrov za socialno delo, multidisciplinarnih timov in regijskih služb pri obravnavi nasilja v družini, *Ur. l. RS*, št. 31/0909, 20. 4. 2009.
- Pravilnik o sodelovanju policije z drugimi organi in organizacijami pri odkrivanju in preprečevanju nasilja v družini, *Ur. l. RS*, št. 25/10, 26. 3. 2010.
- Pravilnik o prepovedi približevanja določeni osebi, kraju ali območju, *Ur. l. RS* 49/2014, 30. 6. 2014.
- Pravno informacijski center nevladnih organizacij – PIC (2011) *REACT: Ukrepaj zoper nasilje v družini! Projekt za podporo sistemu preprečevanja nasilja v družini. Poročilo o izsledkih aktivnosti v okviru projekta*. Ljubljana: Pravno informacijski center nevladnih organizacij. Dostopno na: <http://pic.si/wp-content/uploads/2014/09/REACT-izsledki-aktivnosti-2011.pdf>, 11. 11. 2015.
- Pravno-informacijski center nevladnih organizacij – PIC in nevladne organizacije (2015) *Pripombe k predlogu Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o brezplačni pravni pomoči*. Ljubljana: PIC.
- Predalič, B., Predsednik Državnega zbora Republike Slovenije (2007) *Predlog Zakona o preprečevanju nasilja v družini*, št. 00711-9/2007/14, 20. 9. 2007. Dostopno na: http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/izbranZakonAkt?uid=C-12565D400354E68C125736000407F9D&db=kon_zak&mandat=IV&tip=doc, 28. 10. 2014.

- Ramšak, A., Šetinc Vernik, M., Vernik Šetinc, B., (ur.) (2014) *Senčno poročilo koalicije nevladnih organizacij Odboru za ekonomske, socialne in kulturne pravice v Sloveniji. Ob 2. periodičnem poročilu Republike Slovenije k Mednarodnem paktu o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah.* Dostopno prek: http://www.ekvilib.org/images/stories/sencno%20porocilo_SLO.pdf, 20. 6. 2014.
- Resolucija o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2012–2016, *Ur. l. RS, št. 83/12, 6. 11. 2012.*
- Resolucija o nacionalnem programu preprečevanja nasilja v družini 2009–2014, *Ur. l. RS, št. 41/2009, 1. 6. 2009.*
- Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2013–2020, *Ur. l. RS, št. 39/2013, 6. 6. 2013.*
- Sedmak, M., Kralj, A. (2013) O čem pričajo spremembe javnega menja v odnosu do nasilja nad ženskami v zasebnosti? V: Leskošek, V., Antić Gaber, M., Selišnik, I., Filipčič, K., Urek, M., Matko, K., Zaviršek, D., Sedmak, M., Kralj, A. (2013) *Nasilje nad ženskami v Sloveniji*, s. 159–90. Maribor: Aristej.
- Skupnost centrov za socialno delo, Naloge za preprečevanje nasilja v družini na CSD. Dostopno na: <http://www.scsd.si/rezultati-iskanja.html?keywords=nasilje+v+dru%C5%BEini>, 22. 11. 2015.
- Smolej, S., Žiberna, V., Kovač, N. (2015) *Spremljanje izvajanja programov socialnega varstva – Poročilo o izvajanju programov v letu 2014, končno poročilo.* Ljubljana: Inštitut RS za socialno varstvo. Dostopno prek: <http://www.irssv.si/index.php/raz-porocila/socialne-zadeve#socialno-varstveni-programi>, 3. 11. 2014.
- Stanovanjski zakon (SZ-1), *Ur. l. RS, št. 69/03, 18/04 – ZVKSES, 47/06 – ZEN, 45/08 – ZVEtL, 57/08, 62/10 – ZUPJS, 56/11 – odl. US, 87/11 in 40/12 – ZUJF.*
- Stefanovski, P. (2015) Odgovor na prošnjo za podatke Društva SOS telefon Socialne inšpekcije na Inšpektoratu RS za delo na Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, z dne 6. 10. 2015.
- Struna, S. (2015) Odgovor na zaprosilo za informacije Društva SOS telefon Vrhovnega sodišča RS, z dne 19. 10. 2015.
- Šifkovič Vrbica, S., Pravno informacijski center nevladnih organizacij – PIC (2013) *Analiza vpliva konvencije Sveta Evrope o preprečevanju in boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini (Istanbulske konvencije) na zakonodajo Republike Slovenije.* Ljubljana: Društvo SOS telefon.
- Škrk, M. (2014) *Strokovno mnenje oziroma strokovni pomislek glede vsebine Konvencije SE o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima (Istanbulska konvencija) glede na pravni red Republike Slovenije. Odgovor na dopis Ministrstva za pravosodje št. 511-63/2012/7, z dne 21. 11. 2013, 15. 1. 2014.*
- Šorli, M., Bele, V., Vrhovno sodišče Republike Slovenije – Kazenski oddelek (2014) *Mnenje Vrhovnega sodišča o možnosti ratifikacije Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima glede na pravni red Republike Slovenije, IV Kr 10/2014, 28. 2. 2014.*

- *Tretje periodično poročilo Republike Slovenije o izvajanju mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah, maj 2014.* Dostopno na: [http://www.vlada.si/delo_vlade/gradiva_v_obravnavi/gradivo_v_obravnavi/?tx_govpapers_pi1\[single\]=%2FMANDAT13%2FVLADNAGRADIVA.NSF%2F18a6b9887c33a0bd-c12570e50034eb54%2F59ee5a11f1e46e03c1257ce40039696d%3FOpenDocument&cHash=d3b366eddb730c37f0442cbef659ee88](http://www.vlada.si/delo_vlade/gradiva_v_obravnavi/gradivo_v_obravnavi/?tx_govpapers_pi1[single]=%2FMANDAT13%2FVLADNAGRADIVA.NSF%2F18a6b9887c33a0bd-c12570e50034eb54%2F59ee5a11f1e46e03c1257ce40039696d%3FOpenDocument&cHash=d3b366eddb730c37f0442cbef659ee88), 13. 11. 2014.
- Urek, M. (2013) *Nasilje nad ženskami v partnerskih odnosih in v zasebni sferi v Sloveniji.* V: Leskošek, V., Antić Gaber, M., Selišnik, I., Filipčič, K., Urek, M., Matko, K., Zaviršek, D., Sedmak, M., Kralj, A. (2013) *Nasilje nad ženskami v Sloveniji*, s. 71–100. Maribor: Aristej.
- Ustava Republike Slovenije. *Ur. l. RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/2000, 24/03, 69/04, 68/06 in 47/13.* Dostopno na: <http://www.us-rs.si/o-sodiscu/pravna-podlaga/ustava/>, 10. 6. 2014.
- Veselič, Š., Matko, K. (2014) *Analiza usklajenosti nacionalnih standardov, zakonodaje in javnih politik s Konvencijo Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima.* Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženska in otroke – žrtve nasilja.
- Zabukovec Kerin, K., Hrovat, D. (2015) *Predlogi Društva SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja in Društva za nenasilno komunikacijo ob pripravi nove Resolucija o nacionalnem programu preprečevanja nasilja v družini.* Ljubljana: Društvo za nenasilno komunikacijo, Društvo SOS telefon.
- Zadeva 55107/10, CASE OF Y. v. SLOVENIA, Evropsko sodišče za človekove pravice, rzsodba z dne 28. 5. 2015. Dostopno na: [http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-154728#{"item id":\["001-154728"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-154728#{), 2. 12. 2015.
- Zakon o brezplačni pravni pomoči (ZBPP), *Ur. l. RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 23/08, 15/14 – odl. US in 19/15.*
- Zakon o brezplačni pravni pomoči (ZBPP-UPB1), *Ur. l. RS, št. 96/2004, 30. 8. 2004.*
- Zakon o kazenskem postopku (ZKP), *Ur. l. RS, št. 63/94 (70/94 popr.), 72/98, 6/99, 66/00, 111/01, 56/03, 43/04, 101/05, 14/07, 68/08, 77/09, 91/11, 47/13.*
- Zakon o kazenskem postopku (ZKP-UPB8), *Ur. l. RS, št. 32/2012, 4. 5. 2012.*
- Zakon o mednarodni zaščiti (ZMZ), *Ur. l. RS, št. 11/11 - uradno prečiščeno besedilo, 98/11 - odl. US, 83/12, 111/13 in 114/13 - odl. US.*
- Zakon o nalogah in pooblastilih policije (ZNPPol), *Ur. l. RS, št. 15/2013, 18. 2. 2013.*
- Zakon o odškodnini žrtvam kaznivih dejanj (ZOZKD), *Ur. l. RS, št. 101/05, 114/06 – ZUE in 86/10.*
- Zakon o pravnem postopku (ZPP), *Ur. l. RS, št. 73/07, 13. 8. 2007.*
- Zakon o prekrških (ZP-1), *Ur. l. RS, št. 29/11 – uradno prečiščeno besedilo, 21/13, 111/13, 74/14 – odl. US in 92/14 – odl. US.*
- Zakon o prekrških (ZP-1-UPB8), *Ur. l. RS, št. 29/11, 18. 4. 2011.*
- Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZPND), *Ur. l. RS, št. 16/2008, 15. 2. 2008.*
- Zakon o ratifikaciji Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, spremenjene s protokoli št. 3, 5 in 8 ter dopolnjene s protokolom št. 2, ter njenih protokolov št. 1, 4, 6, 7, 9, 10 in 11, *Ur. l. RS – Mednarodne pogodbe, št. 7/1994, 13. 6. 1994.*
- Zakon o ratifikaciji Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima, *Ur. l. RS – Mednarodne pogodbe, št. 1/2015, 5. 1. 2015*

- Zakon o socialnem varstvu (ZSV), *Ur. l. RS, št. 3/07, uradno prečiščeno besedilo, 23/07 - popr., 41/07 - popr., 61/10 - ZSVarPre, 62/10 - ZUPJS in 57/12.*
- Zakon o sodelovanju v kazenskih zadevah z državami članicami Evropske unije (ZSKZDČEU-1), *Ur. l. RS, št. 48/13, 4. 6. 2013.*
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Kazenskega zakonika (KZ-1C), *Ur. l. RS, št. 54/2015, 20. 7. 2015*
- Zakon o tujcih (ZTuj-2), *Ur. l. RS, št. 45/14 – uradno prečiščeno besedilo, 90/14, 19/15 in 47/15 – ZZSDT.*
- Zakon o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-1-UPB1), *Ur. l. RS, št. 94/2007, 16. 10. 2007.*
- Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (ZZZDR), *Ur. l. RS, št. 69/04 – uradno prečiščeno besedilo, 101/07 – odl. US, 90/11 – odl. US, 84/12 – odl. US in 82/15 – odl. US.*
- Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (ZZZDR-UPB1), *Ur. l. RS, št. 69/2004, 24. 6. 2004.*
- Zakon o zdravljenju neplodnosti in postopkih oploditve z biomedicinsko pomočjo, *Ur. l. RS, št. 70/200, 8. 8. 2000.*
- Zakon o zdravstvenih ukrepih pri uresničevanju pravice do svobodnega odločanja o rojstvu otrok (ZZUUP), *Ur. l. RS, št. 70/2000, 8. 8. 2000.*
- Zakonu o varstvu javnega reda in miru (ZJRM-1), *Ur. l. RS, št. 70/2006, 6. 7. 2006.*
- Zveza za nenasilje (2009) *Pripombe na predlog Družinskega zakonika, november 2009.* Dostopno na: <http://www.drustvo-dnk.si/novice/61-pripombe-na-predlog-druinskega-zakonika.html>, 1. 6. 2014.
- Zveza za nenasilje (2010) *Izjava za javnost Zveze za nenasilje o aktualnih prisilnih porokah, 8. 12. 2010.* Dostopno na: <http://www.drustvo-zenska-svetovalnica.si/izjava-za-javnost-zveze-za-nenasilje-o-aktualnih-prisilnih-porokah>, 1. 6. 2014.

**DRUŠTVO
SOS
TELEFON**
080-11-55